

Inhoud

pagina 3

Zelfs als Greep zich er mee bemoeit wil het niet lukken. Maastricht krijgt geen tandheelkunde

pagina 6

In de blokboeken van gezondheidswetenschappen zijn de mannen arts en staan de vrouwen achter het aanrecht

pagina 7

CV-builders kunnen beter een muziekinstrument leren spelen

pagina 8 en 9

Deel twee van het verhaal zonder happy end. Waarom grijpt de RL steeds naast onderzoeksgelden?

pagina 16

August vindt het niet leuk als hij ome Willem wordt genoemd

Mogelijke fusie tussen RL en LUC leidt tot 'transnationale academie'

Plannen in de maak voor verregerende samenwerking met Diepenbeek

In het diepste geheim wordt een studie gemaakt van de mogelijkheid om de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht en het Limburgs Universitair Centrum in Diepenbeek intensief te laten samenwerken. Een fusie tussen de Nederlandse en de Vlaamse instelling wordt zelfs niet uitgesloten.

Een groep van zes externe adviseurs, wier namen zelfs niet worden prijsgegeven, heeft onlangs een nota opgesteld die de naam 'Een Transnationale Academie in de Limburgse Regio' heeft gekregen. Die nota is door de adviesgroep al besproken met de Vlaamse onderwijsminister Van den Bossche en zijn Nederlandse collega Ritzen. Daarbij waren ook de rector van het LUC, prof. Martens, en de voorzitter van het college van bestuur van de RL, drs. L. Vredevoogd, aanwezig. Volgens de laatste bevinden de plannen zich in een zeer prematuur stadium van ontwikkeling en is er nog geen enkele besluit gevallen: „Wij hebben gezegd tegen die adviseurs: dit lijkt ons een interessante gedachte, werk die maar eens uit. Dat we de twee ministers er zo vroeg bij hebben betrokken is logisch, ge-

zien de aard van het plan en de problemen die we daarbij ontmoeten.” Vredevoogd erkent dat in de nota wordt gesproken over een fusie, maar verder doet hij zijn best om daar geen enkele illusie over te wekken: „Er wordt inderdaad over een fusie gesproken maar dan als een heel ver reikend doel, dat op de lange duur eventueel bereikt zou kunnen worden.” Over de inhoud van de nota, die in Maastricht alleen onder direct betrokkenen is verspreid, wil hij verder niets zeggen: „De zaak ligt zo gecompliceerd dat we er alleen stapje voor stapje moeten werken. Zoals het er op dit moment voor staat, heeft het geen enkele zin er nu al mee naar buiten te komen.” Daar werd tot voor kort anders over gedacht, zo blijkt aan Belgische zijde. De secretaris van het LUC, W. Goetstouwers, kondigde dinsdag nog aan dat het plan rond Pasen naar buiten zou worden gebracht, maar nog dezelfde dag werd dat voornemen na spoedoverleg met Maastricht op de lange baan geschoven. Aan Diepenbeekse zijde wordt trouwens met meer voortvarendheid gewerkt aan het plan voor de transnationale academie. Het universiteitsblad LUC-nieuws kwam in februari al met de mededeling dat Ritzen gezegd zou hebben dat hij nog vóór de kamerverkiezingen in mei het principe van de uitbouw van de RL en het LUC tot een transnationale universiteit in een algemeen verdrag wilde vastleggen. Een

woordvoerder van Ritzen acht het echter uitgesloten dat de minister daar nog aan toekomt. Dat er aan Nederlandse zijde zo afstandelijk wordt omgegaan met het plan, lijkt Goetstouwers nogal te irriteren: „Als we op twee zo verschillende snelheidstreinen zitten, komen we niet aan op dezelfde bestemming.” Ook Ritzen's Vlaamse collega Van den Bossche pakt de zaken met meer voortvarendheid aan. Hij heeft de nota van de externe adviesgroep al in verkorte vorm voorgesteld aan de Vlaamse Interuniversitaire Raad, de vergadering van rectoren van Vlaamse universiteiten. Die hebben het plan 'logisch' genoemd, maar er meteen ook het 'onaanvaardbaar' over uitgesproken, omdat drie jaar geleden is afgesproken dat het LUC niet meer mag uitbreiden. Dat compromis was de prijs die het LUC moest betalen om de Economische Hogeschool Limburg als universitaire opleiding over te mogen nemen. Een samengaan van Diepenbeek en Maastricht zou volgens de VLIR automatisch een uitbreiding inhouden van het takenpakket van Diepenbeek. In een interview met Ritzen en Van den Bossche dat de Belgische krant De Standaard vorige week heeft gepubliceerd, heeft de laatste nog eens bevestigd dat het inderdaad zeer moeilijk zal worden om de universitaire vrede in Vlaanderen terwille van de inter-Limburgse samenwerking op

het spel te zetten. Ritzen, die zich in het verleden al zeer positief heeft uitgelaten over dergelijke plannen, zegt daarentegen in hetzelfde interview: „Limburg, dat zijn mijnverleden verwerkt, is een reconstructiegebied. In die context moet een stap kunnen. Wij denken zeker na over een uitbreiding van de Maastrichtse universiteit en daarbij denken we aan een combinatie met Hasselt.” Overigens werken de twee instellingen al samen. Twee jaar geleden werd bij wijze van experiment de studierichting Kennistechnologie opgezet, die de Vlaamse en Nederlandse studenten twee jaar in Diepenbeek en twee jaar in Maastricht volgen. Dat het gaat om een nuttig experiment, blijkt uit de praktische problemen, die de twee participanten steeds ontmoeten. Zo raakten de twintig Nederlandse studenten begin dit jaar ineens hun studiefinanciering kwijt, omdat de computer van de Informatiseringsbank niets begreep van het transnationale experiment. In afwachting van een definitieve oplossing heeft de faculteit Algemene Wetenschappen zich garant gesteld voor de gedupeerde studenten. Zij hebben deze week bericht ontvangen dat de fout zal worden hersteld.

Jacques Herraets

Woensdag begon op het Vrijthof de lente. Dan krabben de duivinnen de doffers achter de oortjes. De kans op een geslachtsziekte is op die manier vrij klein. Pagina 5 (foto Nelis Tutkey)

Juristen pakken „strategisch toetsgedrag” aan

De compensatie van onvoldoendes is afgeschaft, de schriftelijke opstellen worden voortaan strenger nagekeken en de bloктоetsen worden uitgebreider. Met deze maatregelen hoopt de juridische faculteit het „strategisch toetsgedrag” van haar studenten zoveel mogelijk te beperken.

Een aankomend jurist die zijn bloктоets niet haalt, hoeft niet per se studievertraging op te lopen. Hij kan namelijk gewoon deelnemen aan het volgende blok en de toets in een later stadium nog eens overdoen. Ook is het mogelijk om zonder de propedeuse al aan het basisdoctoraal te beginnen. In dat geval zijn de doctoraalresultaten wel pas geldig wanneer de propedeuse alsnog wordt gehaald. Deze vrijheid die de rechtenstudent tot op dit moment heeft, kan een voordeel zijn, schrijft de facultaire commissie 'Voorbereiding herziening examenregelingen' in haar zojuist verschenen nota 'De toetsing getoetst'. Maar zodra studenten „strategisch toetsgedrag” vertonen, dan verandert die vrijheid in vrijblijvendheid. Dat strategisch toetsgedrag leidt er toe dat studenten tijdens het blok niet voluit studeren, de eerste bloктоets een keer afleggen 'om het eens te proberen' en de echte serieuze poging uitstellen tot de herkansing. Studievertraging is vaak het gevolg.

Om deze ontwikkelingen een halt toe te roepen stelt de commissie enkele veranderingen voor in het Examenreglement en de Regels en Richtlijnen. Deze week zijn die voorstellen door zowel de examencommissie als de faculteitsraad goedgekeurd. Zo is de mogelijkheid om in de propedeuse en het basisdoctoraal een vijf te compenseren met een zeven, geschrapt. Simpelweg omdat deze compensatieregeling niet de al te draconische gevolgen van onvoldoendes voorkomt. Studenten lijken er eerder bewust op te speculeren. Dat blijkt uit de cijfers: iets meer dan vijftig procent van de propedeuses wordt namelijk behaald met een vijf. Verder zal in de toekomst de herkansingsregeling hoogstwaarschijnlijk worden aangepast, want ook die leidt tot studievertraging. Uitstel van een toets kan immers makkelijk. Hoe de regeling er straks uit komt te zien, moet nog worden uitgezocht. Het ligt niet voor de hand dat het aantal herkansingen wordt ingeperkt. Dat zou kunnen leiden tot onaanvaardbare studievertraging. Wel behoort een snelle herkansing tot de mogelijkheden. Dit heeft twee voordelen: de kennis is nog niet zo ver weggezaakt en het gaat uitstelgedrag tegen. Ook de toetsen zelf zullen hoogstwaarschijnlijk veranderen. Op dit moment bestaat bijna iedere bloктоets uit open vragen. Deze vragen dekken echter lang niet altijd de hele stof. De kans is zelfs, zo staat in de nota, dat studenten ondanks minimalistisch-toetsgericht studeren, toch voldoende halen. Maar zelfs de mensen die wel bereid

zijn zich volledig voor een toets in te zetten, richten zich tijdens de bestudering van de stof op een aantal centrale leerstukken in het blok. Daar verwacht men immers vragen over. De periferie laat men vaak voor wat het is. Kleine experimenten bij blokken als rechts-handeling en verbintenissenrecht lijken dit te bevestigen. Daar bleven de studenten en masse het antwoord schuldig op vragen die betrekking hadden op kleine elementen van de stof. Er moet dus meer in de breedte getoetst worden, concludeert de commissie. En daarom worden de planningsgroepen nu in de gelegenheid gesteld om bloктоetsen af te nemen die niet (uitsluitend) bestaan uit de gangbare open vragen. Voorwaarde hiervoor is wel dat de nieuwe toets goed is en bovendien ook goed wordt geëvalueerd.

Als laatste werd besloten om de schriftelijke opstellen aan te pakken. De cijfers die hiervoor worden gehaald zijn namelijk ronduit slecht. Dat komt omdat de studenten er veel te weinig tijd aan besteden en vaak hele stukken uit boeken overschrijven. Daarnaast laat de kwaliteit van het nakijkwerk ook te wensen over. Om dit alles te veranderen zullen de normen waaraan een opstel moet voldoen, aangescherpt worden. Deze nieuwe normen zullen ook uitgangspunt worden bij de correctie. Bovendien komen er per opsteltitel afspraken over de wijze van corrigeren en beoordelen. Verschillen in beoordeling, zoals die nu nog al eens voorkomen, hoopt de commissie daarmee uit de wereld te helpen.

Riki Janssen

Ritzen pleit voor 'studeerbare' programma's

Wat 'studeerbaarheid' betreft schort er nogal wat aan het universitair onderwijs.

Dat blijkt uit een enquête van het Interuniversitair Studentenoverleg (ISO) over de mate waarin onderwijsprogramma's van universiteiten de studenten ook daadwerkelijk in staat stellen binnen de gestelde termijn af te studeren. Uit de enquête, die afgelopen dinsdag aan minister Ritzen (onderwijs) werd overhandigd, blijkt dat er nog heel veel mis is. Tentamens die op hetzelfde tijdstip worden gegeven, te weinig herkansingen, lange wachttijden en onhanteerbare toelatingseisen. spannen de kroon.

Een 'generaal pardon' is dan ook op zijn plaats, concludeerde ISO-voorzitter Claudy Lubbers. Wie dit studiejaar zijn temponorm niet haalt, moet niet worden gestraft met de terugbetaling van zijn beurs.

„Er zijn inderdaad onderwijsprogramma's die op bepaalde punten voor verbetering vatbaar zijn”, vindt Ritzen. Maar daarvoor moeten studenten toch echt niet bij hem zijn. De universiteit of hogeschool, die moeten ze aanspreken. De commissie-Wijnen heeft op verzoek van Ritzen adviezen voor 'studeerbaarheid' gegeven. Het is vervolgens aan de instellingen om daar iets zinnigs mee te doen, vindt de minister.

In de wet staat dat een student bij het bestuur van z'n universiteit of hogeschool moet klagen als het onderwijs zo slecht is dat de norm onhaalbaar is. De instelling moet vervolgens de lening, die kan oplopen tot 7000 gulden, betalen uit het afstudeerfonds. Weigert het bestuur, dan kan de student naar het college van beroep toe stappen om alsnog z'n gelijk te halen. Het ISO had dus de instellingen moeten aanspreken, aldus Ritzen. Pas als een universiteit of hogeschool er „langdurig” met de pet naar gooit, kan de minister besluiten de bekostiging van een opleiding stop te zetten. Zover zal het waarschijnlijk nooit komen.

HOP, Pieter Evelein

Volgende week geen Observant

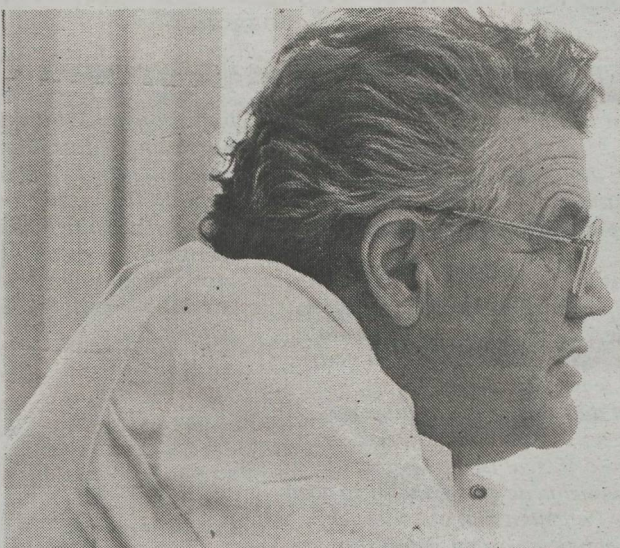
In verband met Pasen verschijnt volgende week geen Observant. Het eerstvolgende nummer komt uit op donderdag 14 april

Groningen mag faculteit heropenen

Maastrichtse 'kandidatuur' voor tandheelkunde over het hoofd gezien

Een poging om op de valreep een faculteit Tandheelkunde naar Maastricht te halen is vorige week mislukt, omdat staatssecretaris Cohen de faculteit heeft teruggegeven aan Groningen, waar in 1991 de laatste tandarts een bul kreeg. De heropening van de Groningse faculteit kreeg de voorkeur boven de heropening van de Utrechtse, die acht jaar geleden als eerste verdween, en een uitbreiding van Amsterdam, waar destijds twee faculteiten (VU en UvA) moesten samengaan. Maastricht werd in de overwegingen niet genoemd omdat de RL nooit officieel kandidaat is geweest.

De man achter de poging om een faculteit Tandheelkunde naar Maastricht was oud-hoogleraar prof. J. Greep. Hij stuurde vorige week op eigen initiatief een persbericht de wereld in met de lichtelijk voorbarige kop 'Tandheelkunde naar Maastricht'. Net als vorig jaar, toen Greep ook al voor een dergelijke opleiding pleitte, reageerde de universiteit koeltjes. „Een dergelijk ini-

Greep: zonder tandheelkunde dreigt Maastricht te soft te worden

tiatief heeft voor ons geen hoge prioriteit”, liet de voorzitter van het college van bestuur, drs. L. Vredevoogd, de volgende dag weten. Weer een dag later maakte staatssecretaris Cohen bekend dat Groningen de strijd had gewonnen.

Greep, die zich in genoemd persbericht aanbood om namens de universiteit te gaan lobbyen ('de tandheelkundige kar te trekken', noemde hij dat) is ervan overtuigd dat Maastricht uitstekende papieren kon laten zien in de slag om de nieuwe faculteit. Daarvoor

zou wel steun moeten worden gezocht bij de Belgische bureaus in Diepenbeek, die immers een kandidaatsopleiding in huis hebben voor tandartsen. Maastricht zou dan alleen de vervolgoopleiding hoeven te verzorgen. Een tandheelkundige faculteit zou bovendien beter op haar plaats zijn in Maastricht en Diepenbeek, omdat in de beide Limburgse tandartsendichtheid achterblijft bij die van regio's die een dergelijke faculteit in de buurt hebben of er een hebben gehad, zoals Groningen en Utrecht. Het argument dat er in die

twee steden nog ex-docenten rondlopen die hun vak weer zonder problemen kunnen opnemen, ging volgens Greep niet op: „Ze liggen daar nog lui in de hangmatten te genieten van het ruime wachtgeld.”

Dat er nog geen tien jaar na de sluiting van drie van de vijf tandheelkundige opleidingen in Nederland weer een nieuwe opleiding bij moet, is volgens Greep het gevolg van een grove misrekening van het ministerie: „Ik heb er toen nog voor gewaarschuwd, maar het was zo'n typische In 't Veld-beslissing, het mes moest erin. Kapitalen heeft dat gekost.” Greep is lid van de Stuurgroep Toekomstscenario's Gezondheidszorg (STG), die vorig jaar pleitte voor uitbreiding van de capaciteit voor tandartsopleidingen, anders dreigde een tekort aan tandartsen. Volgens hem is in de jaren tachtig niet voorzien wat de consequentie was van het groeiend aantal vrouwen dat een medisch georiënteerde studierichting koos: „Vrouwen werken meestal in deeltijd. Gemiddeld hebben vrouwelijke artsen een baan voor driekwart van de tijd. Dat betekent dus dat je veel meer artsen en tandartsen moet gaan opleiden dan vroeger toen dat mannenberoep waren.” De capaciteit die nu voor Groningen op dertig studenten per jaar is gesteld, noemt hij een nieuwe planningsfout: „Wij hebben in de STG uitgerekend dat er mint-

sens zestig extra plaatsen nodig zijn.” Over het gebrek aan bereidheid van het college van bestuur om zich in te spannen voor een tandsartsopleiding is Greep niet zo te spreken: „Ik begrijp niet dat je iets. Dat je zo gemakkelijk kunt krijgen, niet probeert binnen te halen. Kijk maar een hoe het ging toen ik indertijd met Pais economie hierheen heb kunnen halen. Dat zag er in het begin nog veel hopeloziger uit, maar als je maar blijft doordouwen, zie je dat het toch lukt.” Door niet mee te willen doen aan de race om tandheelkunde heeft de universiteit nog een mooie bijkomende kans laten schieten, vindt Greep: „Tandheelkunde zou een nuttige aanvulling voor Maastricht zijn geweest omdat het als een tegenwicht voor psychologie had kunnen fungeren. Als we doorgaan met dergelijke opleidingen binnen te halen, vrees ik dat we te soft worden.” Maar ook als vutter (Greep is anderhalf jaar geleden vervroegd uitgetreden, maar springt zo nu en dan nog bij, onder meer als plaatsvervanger van de rector tijdens promotiezittingen) blijft hij meedenken over de toekomst van de universiteit: „Waar ik nog graag aan zou meewerken is de uitbreiding van de medische faculteit met een echte internationale opleiding.”

Jacques Herraets

Ritzen in tijdnood

Ambtenaren van het ministerie van onderwijs zeggen er nog steeds in te geloven, maar de voorlichter van de minister ziet de bui al hangen: de bezuinigingen op de basisbeurs en de verhoging van de temponorm naar 50 procent worden hoogstwaarschijnlijk met een jaar vertraging ingevoerd.

De Tweede Kamer heeft eind vorige week in een besloten procedurevergadering afgesproken dat de schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel 'Student Op Eigen Benen' (STOEB) op 1 juni moet zijn afgerond. Op 1 juli begint echter het zomerreces, dat pas op 31 augustus afloopt. "Een maand voor de mondelinge behandeling - het wordt nu echt héél krap", aldus

de woordvoerder van Onderwijs. Nadat de Tweede Kamer erover heeft gesproken moet immers ook de Eerste Kamer er nog zijn licht over laten schijnen. Prettige bijkomstigheid voor minister Ritzen is wel dat de Kamer in een eerder stadium met vrijwel alle maatregelen in het wetsvoorstel heeft ingestemd. Er rest nog minstens één belangrijk twistpunt. Minister Ritzen wil het stapelen van studiepunten verbieden. De Kamer dringt hier juist op aan. Naast de verlaging van de basisbeurs en de verhoging van de temponorm, regelt het wetsvoorstel ook dat voortaan alle studenten bij de overheid mogen lenen om hun studiebeurs bij te spijkeren. Ook introduceert de wet een onderwijspremie voor snelle studenten en een hogere grens voor bijverdiensten.

HOP, Pieter Evelein

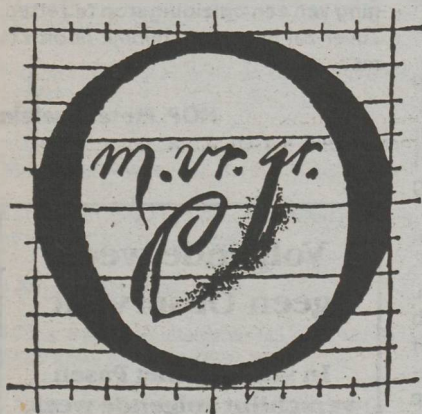
Nieuwe OV-kaart jaagt student trein in

Het zal vrijdagmiddag akelig stil worden op de universiteiten en hogescholen, vrezen docenten en kamerleden. Met ingang van november is de OV-kaart immers nog maar beperkt geldig. Calculerende studenten met een weekkaart zullen ruim voor de laatste colleges naar huis vertrekken.

Om de kosten te drukken wordt de nieuwe OV-kaart per 1 november 1994 gesplitst. Het gratis reizen wordt aan banden gelegd. Studenten kunnen kiezen uit een week- of weekendkaart. De weekkaart is geldig tot vrijdagmiddag vier uur. Daarna krijgt een student slechts de 40-procent korting van een Rail Actief Kaart. De fracties van CDA, PvdA en VVD zijn hier weinig gelukkig mee, zo blijkt uit hun schriftelijke reacties op het wetsvoorstel waarin de nieuwe OV-kaart is opgenomen. Zij vrezen dat studenten vrijdags massaal vroegtijdig de trein in stappen. Ook dreigt

het gevaar dat studenten pas maandagochtend weer teruggaan naar hun universiteit of hogeschool. Het gevolg hiervan kan zijn dat de roosters moeten worden aangepast, eenvoudigweg omdat de studenten er niet meer zijn (op vrijdag), of nog niet (op maandag). Dat studenten op de bedreigde tijdstippen wel zullen verschijnen is volgens de universiteiten en hogescholen ijdele hoop. Hun belangenverenigingen spreken eensgezind van een "uitermate ongelukkige toestand". Zij zijn kwaad dat zij niet bij het overleg over de twee varianten zijn betrokken. Dat was wel het geval bij de invoering van de kaart, op 1 januari 1991. De NS wilden destijds slechts een contract afsluiten als de aanvangsuren van de colleges voldoende werden gespreid. De treinen zouden anders overbevolkt raken. Minister Ritzen zal binnen twee weken reageren op de kritiek. Onlangs voorspelden ook de NS dat de nieuwe kaart tot veel problemen zal leiden. Studenten die de grens van vier uur overschrijden, kiezen er mogelijk voor hun reis 'zwart' af te maken.

HOP, Pieter Evelein

Tappunten

Met grote verbazing lazen wij in Observant 27 (d.d. 24-03-1994) het artikel over de erkenning voor verenigingen. Met name de relatie die in dit artikel met de INKOM wordt gelegd, deed ons, als Werkgroep INKOM '93, vreemd voorkomen.

De gang van zaken zoals in de Observant gepresenteerd, is enigszins afwijkend van de werkelijkheid. Er wordt gesteld dat INKOM-feesten in ruil voor "tappunten" worden verkregen. Dit is niet het geval. "Tappunten" en feesten zijn los van elkaar staande zaken. Exploitatie vindt plaats overeenkomstig de profilatie van de desbetreffende studentenvereniging in het Maastrichtse studentenleven. In ditzelfde artikel worden wij, volgens de reporter geciteerd ten aanzien van het feit dat MDF zich tijdens de INKOM '93 niet aan de afspraken gehouden zou hebben. Dit lijkt ons regelrechte onzin. Wij hebben nooit iets dergelijks beweerd, noch met een van uw reporters gesproken. Erg knap om dan toch te kunnen citeren. Wij zouden ons met klem willen distantiëren van deze uitspraak.

Werkgroep INKOM '93,
Ruud Looymans, Inge Vossenaar,
Judith Thijssen, Ton van Mil,
Rik Hassing

Emancipatie

Emancipatie...

*Wedden, dat U onmiddellijk aan vrouwen denkt!
Ik denk aan huisartsen....*

*Niet eens speciaal aan vrouwelijke huisartsen ...die zijn overigens ook nog steeds niet uit-geëmancipeerd. De status van reanimatie-meisje zijn ze dan wel ontgroeid, maar een mode-attriboot zijn ze nog altijd. 'Je moet er een hebben', is op dit moment het idee. Een manlijke huisarts die zojuist met een tweede vrouw was geassocieerd, kreeg de vraag gesteld: waarom, je had er toch al één?
Maar goed, ik dacht dus aan huisartsen.*

Huisartsen doen onderzoek en promoveren.

*Huisartsen scholen zichzelf en elkaar na. Ze gaan zelfs zover, dat ze een 'specialiteit' erbij nemen: ECG's lezen, ogen onderzoeken of diabetes-patiënten behandelen, zonder specialisten te vragen 'of dat wel mag'.
Het lijkt de kerk wel: niet gewijden gaan zomaar op de kansel staan en verkondigen boodschappen aan geloofsgenoten. De brief van de bisschop wordt soms zelfs in het geheel niet meer voorgelezen.*

Ze komen nauwelijks meer naar onze praatjes, klagen specialisten, terwijl we toch zo bereidwillig zijn om ze te vertellen, wat ze nèt nog wel en nèt niet meer zelf kunnen doen....

*en...
... hoe kunnen wij zo nog onze verantwoordelijkheid voor de zorg in de regio blijven dragen.
O, jee, ja, ook dát nog.*

Een interessante vraag trouwens: wie is verantwoordelijk voor wat? Is die echt zo lastig te beantwoorden? Mij lijkt van niet, maar laat hem nog maar even nagalmen.

Intussen weet iedereen, dat de discussie maar voor een deel gaat over de inhoud. Territoriumdrang en broodnijd dicteren de strijd, die dan ook soms bijna vulgair wordt, das en witte jas ten spijt.

Hoe het ook zij, emancipatie is onomkeerbaar: bij vrouwen, bij Russen, bij patiënten en bij huisartsen. En zelfs extremen zijn nodig. Dolle Mina's, Dolle Vitamina's en Contramina's. Voorlopers houden het vak levend; wereldrecords zijn nodig om de toekijkers gefascineerd te houden. In de huisartsgeneeskunde heeft het daaraan te lang ontbroken. En, vraagt dan - onderuitgezeten - de socioloog, wordt de patient er beter van? Het antwoord is ja! De veel-geroemde begripvolle vaderfiguur ziet namelijk de groep die hij zo goed begrijpt schrikbarend slinken. Patiënten zijn ook niet gek! Zeker, ze willen begeleid en begrepen worden, maar dan wel door iemand die iets afweet van de ziekte waaraan ze lijden. Ik las laatst in het blaadje van de vereniging voor slechthorenden het vermoede relaas van een Menière-patiënte: ik heb bij de vereniging een pakket informatie opgevraagd en ben toen mijn huisarts gaan voorlichten over de ziekte.

Dat vakmanschap en medemenselijkheid elkaar bijten is een waanzinnige veronderstelling. Dat de praktijk extremen van veel-van-het-een en weinig-van-het-ander heeft voortgebracht is treurig maar geen onveranderbaar gegeven. Geëmancipeerde specialisten staan niet op kun territorium-

*strepen, aangezien zij beseffen dat echt specialistische geneeskunde bestaat bij de gratie van een stevige huisartsgeneeskunde. De angst voor schaarste voorbij, handelen zij daarnaar: hun lessen zijn geen praatjes voor de vaak maar leiden tot werkelijke professionalisering van hun generalistische vakbroeders.
Geëmancipeerde huisartsen lopen de zaal uit bij de zoveelste toeristische verkenning en ambitievolle studenten wachten zich wel om huisarts te worden.
Als dat allemaal lukt halen medici wat emancipatie betreft de patient nog in!*

Yvonne van Leeuwen

Angst voor aids heeft andere geslachtsziekten in vergetelheid gedrukt

„Ik ben geen homo en ik spuit geen drugs. Ik hoor dus niet tot een risicogroep. Dus hoef ik ook geen condooms te gebruiken.” Toen de blaasjes kwamen oprukken dacht deze polygame hetero dat het vanzelf wel zou overgaan. Aids kon het niet zijn, en aan herpes, gonorrhoe of syfilis lijden toch alleen vieze oude mannetjes? Toen de pijn bijna ondraaglijk werd en het vermoeden van een geslachtsziekte gerezen, wachtte de ongelukkige, die zich natuurlijk dood schaamde, veel te lang met het zoeken van deskundige hulp. De bacterie tierde welig in het zieke lijf, dat en passant nog enkele andere exemplaren in het circuit van wisselende contacten besmette.

Dit scenario had bedacht kunnen zijn door dr. Ellie Leenaars. De psycholoog van het Huis van Bewaring van Breda en lid van de Nationale Commissie Aidsbestrijding promoveerde afgelopen vrijdag aan de Rijksuniversiteit Limburg. Haar proefschrift beschrijft een onderzoek naar het voorkomen en het vroegtijdig ontdekken van seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA) - geslachtsziekten dus. Officieel is dat een verkeerde term gezien het feit dat ziektes als aids en hepatitis B - weliswaar seksueel overdraagbaar - geen 'ziekten van het geslacht' zijn. Maar toch maakt ook Leenaars er nog veelvuldig gebruik van. Opvallend is dat haar dissertatie niet alleen over aids gaat. De exclusieve belangstelling voor het allesvernietigende aids veroorzakende HIV-virus heeft volgens de wetenschapper de andere geslachtsziekten onder de volgschijn weggedrukt: „In mijn onderzoek heb ik onder andere het gedrag van 149 heteroseksuelen met wisselende contacten onderzocht. Allemaal hadden ze wel eens zonder condoom gevreeën en omdat ze allen bang waren voor de gevolgen, lieten ze zich testen op aids. Niemand bleek besmet. Achteraf hadden ze allemaal zoiets van 'zie je wel, ik heb het goed gedaan. Af en toe zonder condoom vrijen is helemaal niet zo erg'. Het gevaar dreigt, dat als straks een middel tegen aids wordt uitgevonden, dat dan iedereen die een condoom gebruikt het ding het raam uitgooit en vervolgens een andere geslachtsziekte oploopt.”

Eerst praten

Het eerste deel van Leenaars' onderzoek gaat over het voorkomen van een seksueel overdraagbare aandoening. Altijd beter dan genezen. Want de virale vormen, zoals aids, herpes en hepatitis B, zijn niet eens te genezen. En andere zijn weer niet te herkennen, zoals het in eerste instantie symptoomvrije chlamydia. Qua ziektebeeld variëren de seksueel overdraagbare aandoeningen sterk, oplopend van 'vervelend' (jeuk en pijn, zoals bij herpes) via verwoestend (onvruchtbaarheid en verlamming bij syfilis in een laat stadium) tot dodelijk (aids). Eén eigenschap hebben ze gemeen: de rubberen barrière van een goed condoom is voor elke geslachtsziekte onneembaar.

En toch is het condoom niet (meer) in. Vooral de 270 ondervraagde adolescenten in Leenaars' onderzoek zien in een condoom op de eerste plaats een anticonceptiemiddel. Zo gauw een meisje de pil slikt, wordt het condoom niet meer uit zijn verpakking gefruunnikt. Uit literatuuronderzoek komt naar voren dat ook bij volwassenen kennis over seksueel overdraagbare aandoeningen geen enkele rol speelt bij het daadwerkelijk gebruiken van condooms.

Bij beide groepen lijkt dan ook een belang-

rijke rol weggelegd voor voorlichting. Maar de werking daarvan is beperkt, vindt Leenaars: „De nadruk ligt teveel op kennisoverdracht. Iedereen wéét wel hoe je aids, of een andere geslachtsziekte kan voorkomen. Naast voorlichting moet er iets aan training van bepaalde vaardigheden worden gedaan. Niet in het omgaan van een condoom, maar in het omgaan met seks. Zodat twee mensen in ieder geval met elkaar praten, voordat ze het koffer induiken. Hoe kom ik erachter of mijn partner tot een risicogroep behoort? Hoe maak ik mijn partner duidelijk dat ik geen seks wil zonder condoom? Hoe krijg ik iemand aan het praten zonder dat-ie boos zijn kleren weer aantrekt en opstapt? Dat zijn communicatieve vaardigheden die je al op school, in een heel vroeg stadium kunt leren.” Hoeveel mensen er rondlopen met een seksueel overdraagbare aandoening is niet bekend. In Nederland worden alleen gevallen van gonorrhoe en syfilis verplicht geregistreerd. In 1992 waren er 2397 geregistreerde gonorrhoe- en 189 syfilisgevallen bekend. In de jaren tachtig lagen die aantallen nog rond de 13.000, respectievelijk 1000. De cijfers moeten echter met een grote korrel zout worden genomen, omdat naar schatting 60 tot 95 procent van de besmettingen niet worden aangemeld. Simpelweg omdat ze niet herkend worden.

Monogame illusie

Over het genezen gaat dan ook het tweede deel van Leenaars' onderzoek. Op drie fronten gaat het mis: mensen die met verschillende partners onbeschermd vrijen plegen nauwelijks zelfonderzoek, de ongelukkigen die een SOA vermoeden wachten te lang met het zoeken van hulp en zij die hulp zoeken vinden vaak de weg in hulpverlenersland niet.

Het ligt voor de hand het eerste probleem te bestrijden met - alweer - voorlichting: Hoe herken je een seksueel overdraagbare aandoening? Het grote bezwaar tegen het promoten van zelfonderzoek is, volgens Leenaars, dat de afwezigheid van symptomen nog niet betekent dat er ook geen besmetting heeft plaatsgevonden. Valse hoop is snel gewekt.

De tweede constatering - de besmetten wachten te lang met het zoeken van hulp - heeft alles te maken met schaamte en ongelof. „Tussen de uitstellers zaten een aantal getrouwde, monogame vrouwen. Zij leefden nog altijd in de illusie dat hun man maar één partner liefhad. Maar ondertussen waren ze wel besmet.” Een kwart van de personen met klachten wachtte zelfs langer dan vier weken alvorens medische hulp te zoeken. Voor menig parasiet lang genoeg om zich een zekere plaats binnen het lichaam van zijn gastheer te verwerven en andere aan te steken. Veel door Leenaars ondervraagde SOA-patiënten vertoonden uitstelgedrag omdat ze het te gênant vonden om naar hun huisarts

te gaan. Zij wisten vaak niet dat er ook andere wegen openstaan, zoals de 'drempelvrije SOA polikliniek' en de Rutgershuizen. Adolescenten daarentegen vinden hun weg meestal wel: zij stappen niet naar een huisarts maar naar een Rutgershuis van waaruit ze, indien nodig, worden doorverwezen naar een SOA polikliniek. Het voordeel van de SOA-poli is dat er avonden weekendsprekuren is, zodat de heftruckchauffeur zijn baas niet om een middag vrij hoeft te vragen om zijn druipe te laten onderzoeken, en dat de behandeling anoniem en gratis is. Zelfs huisarts en verzekering worden buitenspel gehouden. Uiteraard telt ook de aanwezige deskundigheid: Leenaars ondervond dat veel huisartsen niet eens een kweek laten maken. Om ook volwassenen duidelijk te maken dat hun gêne geen belemmering hoeft te zijn om op tijd deskundige hulp te zoeken,

Voordat je met elkaar de koffer induikt, dient tijdens een goed gesprek een risico-analyse gemaakt te worden. Een condoom gebruiken kan ook. (foto Franco Gori)

„Als er een middel tegen aids wordt gevonden, werpt iedereen zijn condoom het raam uit en loopt vervolgens een andere geslachtsziekte op”

verdient het volgens Leenaars aanbeveling om vooral de drempelvrije SOA polikliniek meer bekendheid te geven.

Vieze mannetjes

Seksueel risicovol gedrag moet in de kiem worden gesmoord, vindt dr. Ellie Leenaars. Al op jonge leeftijd moet de strijd met geslachtsziekten worden aangebonden. Condooms en praten blijven de belangrijkste wapens: „Dwingen helpt niet. Ontkennen evenmin. De tijd dat we seks bij jongeren konden verbieden ligt achter ons. In de gevangenis waar ik werk wordt geen voorlichting gegeven, zijn geen condooms te koop en worden geen schone spuiten verstrekt. Want seks en drugs zijn verboden. Het probleem bestaat daar eenvoudigweg niet. En toch zijn er homoseksuele prostituées, en toch zijn er gevangenen die lijden aan een SOA. Ik probeer mijn kinderen te leren op een gezonde manier met seks om te gaan. Ik zal ze vertellen dat als ze maar een condoom gebruiken, dat ze het dan met zoveel verschillende partners en zo vaak kunnen doen als ze willen. Ik ben ervan overtuigd dat je bij jongeren een positieve houding kunt aankweken, zo van: Met een condoom ben je iemand van deze tijd.”

Waar jongeren via het onderwijs nog beïnvloed kunnen worden, staat voor volwassenen slechts de weg van het massamedium open. Maar daarvan is bewezen dat de boodschap niet goed is overgekomen. Zelfs niet als de toon harder zou worden en we gruwelijke beelden te zien zouden krijgen van verminde, door het venerisch venijn aangevreten genitaliën. Dat leidt volgens Leenaars slechts tot angst, en angst leidt verdringing en ontkenning: „Het krijgen van een enge ziekte overkomt alleen een ander, en een geslachtsziekte is iets voor hoeren en vieze mannetjes.”

Wim Ortjens

Asiel

Ik lees overal over asielzoekers. Alleen mijn goede oude Van Dale uit 1970 kent het woord nog niet. Toen werd asiel blijkbaar nog gewoon verleend. Een kwart eeuw later beleven we een beuze betze. Stomtoevallig stuitte ik op een "placaat" uit 1789, het jaar van de Franse revolutie. De Staten Generaal waren "in ervaringe (...) gekomen / dat zeedert eenigen tyd veele Vreemdelingen / byzonder uit Oostenryksch Brabant / op het Territoir van den Staat / en wel voornamentlyk in de Meyerye van 'sBosch / de Baronnie van Breda en het Marquisaat van Bergen op Zoom zyn gekomen; en dat binnen weinige dagen der zelve getal niet alleen aanmerkelyk is vermeerderd / maar dat zelfs gebeele Troupen te gelyk arriveeren / of het Land doortrekken / geheel of gedeeltelyk gewaapend / of een quantiteit Wapenen en Buskruit in karren met zig voerende". Alleen dat laatste noopte kennelijk tot ingrijpen. Er werden maatregelen genomen om te voorkomen dat zij "zig gewaapend zouden vertoonen / of eenige Voorraad van Wapenen / kruid / of andere Amunitie met zig voeren / en Corpsgewyze escorteeren / nog ook eenige Exercitien van Wapenhandel verrigten / of in het generaal iets doen het welk tegens Ons Territoriaal Gezag en de subsisteerende Ordres en Placaaten zoude aanloopen". Echt verbazing wekt dat niet, lijkt me; diezelfde regels golden ook voor gewone

ingezetenen. Voor het overige werd voorop gesteld dat "Wy geen oogmerk hebben / om aan Vreemdelingen / welke niet behooren onder de Classe van Vagabonden en Landloopers (...) / het inkomen of verblyven op het Territoir van den Staat te verbinderen". Wel zeiden de Staten Generaal te "mogen lyden / dat dezelve / zig stil en wel gedraagende / bet zy in berbergen / bet zy by de Ingezetenen / welke geneegen zyn / ben in te neemen / zig ophouden".

Waarom kan het vandaag-de-dag niet zo? Omdat de Vreemdelingenwet een bepaalde procedure voorschrijft (op grond waarvan het "inkomen of verblyven" in beginsel juist wel wordt verbinderd). Je mag hier niet zomaar naar binnen. We kunnen ons niet het leed van de hele wereld aantrekken. Anders zou het eind zoek zijn. Ik wil dat graag geloven. Maar ik vind het eigenlijk geen goede reden om iemand buiten de deur te houden. Goede redenen zijn niet alleen voor jezelf overtuigend, maar ook voor de wederpartij. Hoe kun je iemand uitleggen dat hij maar beter kan opdonderen? Wie weet moeten we onszelf als vraatzuchtige monsters afficeren, waartussen het voor (buitenstaanders) uiterst onaangenaam toeven is. Klinkt dat niet overtuigend? Misschien is het wel waar!

Reiner de Winter

Onderwijs gezondheidswetenschappen bol van traditionele opvattingen

Het onderwijs aan de faculteit gezondheidswetenschappen bevestigt de traditionele man-vrouw verhouding. In de blokboeken zijn de mannen arts en staan de vrouwen achter het aanrecht.

Dit staat in het pas verschenen onderzoeksrapport 'Nog een halve wereld te begrijpen' van drs. Anne Janssen; op dit moment als toegevoegd docent verbonden aan de faculteit der gezondheidswetenschappen. Janssen onderzocht in opdracht van de emancipatiecommissie van de RL en het bestuur van de faculteit, in hoeverre de relatie 'seks en gezondheid' in de blokken van de propedeuse en het eerste deel van het basisdoctoraal aan de orde komt. Zij wilde weten in hoeverre het onderwijs emanciperend en dus roldoorbrekend is. De onderzoekster bekeek negenenzestig blokboeken en onderzocht in de eerste plaats welke rollen voor mannen en vrouwen in de taken zijn weggelegd. Van roldoorbreking blijkt niet of nauwelijks sprake te zijn. Het beeld dat uit de taken naar

voren komt, staat "bol van de traditionele opvattingen", schrijft Janssen. De mannen zijn arts of wetenschapper, de vrouwen verzorgen de kinderen. Slechts een enkele keer, als een curiositeit, zijn de twee seksen aan elkaar gelijk. Raar, volgens de onderzoekster. Zeker voor een faculteit waar bijna tachtig procent van de studenten uit vrouwen bestaat. Maar het is ook raar omdat dit beeld niet meer overeenkomt met de werkelijkheid.

Het gevolg is dat het onderwijs op dit punt de studenten slecht voorbereidt op de arbeidsmarkt. Vrouwelijke studenten krijgen nauwelijks positieve identificatiemogelijkheden, mannelijke studenten worden bevestigd in de opvatting dat betaald werk de invulling van hun leven is. Huisman worden lijkt geen optie.

Janssen onderzocht niet alleen de rollen, maar keek ook welke thema's en onderwerpen er tijdens de blokken aan de orde komen, of hierin het verschil tussen mannen en vrouwen aan de kaak wordt gesteld, en zo ja, hoe. Dit om te kijken of studenten met betrekking tot het thema 'seks' voldoende kennis krijgen aange-reikt om straks het beroep van gezond-

heidswetenschapper te kunnen uitoefenen.

De uitkomsten noemt de onderzoekster "bedroevend". Veel blokboeken gaan niet in op het onderscheid tussen mannen en vrouwen. Dat wil echter niet zeggen dat de overgedragen kennis seks-neutraal is. Verre van dat. Vaak is de kennis die studenten krijgen voorgeschoteld, kennis over de man. Een voorbeeld daarvan vond Janssen bij de afstudeerrichting 'theorie van de gezondheidswetenschappen'. Daar stond in een blok het thema 'alcohol' centraal. Na de screening van het blokboek kwam zij er echter achter dat het thema wat beperkter was en dat het eigenlijk maar alleen de alcoholproblemen van mannen behandelde. De huisvrouw die om elf uur 's morgens al naar de sherry grijpt, kwam er niet in voor. Net zo min was er aandacht voor het fenomeen dat door de emancipatie het drankmisbruik bij vrouwen is toegenomen. In het propedeuseblok 'draagkracht en stress' komen de vrouwen ook geen enkele keer ter sprake. Stress lijkt in dit blok puur en alleen een kwaal waar mannen mee te maken hebben.

Zijn vrouwen en hun gezondheid wel ob-

ject van studie, dan gaat het vaak om sekstereotype onderwerpen. Studenten bestuderen dan bijvoorbeeld dikke vrouwen die op dieet zijn. Het zijn echter niet alleen de vrouwen die stereotypisch worden neergezet. Ook de mannen ontkomen er niet aan. Zij hebben immers stress, en als aids het onderwerp van discussie is, dan staat de homoseksuele man centraal. Janssen sluit haar rapportage af met een dringend beroep op de onderwijsmakers. Zij pleit voor een aanpassing van de blokboeken en een aantal van de handboeken. Want ook in deze laatste groep zitten exemplaren die niet of nauwelijks op het verschil tussen de seksen ingaan. Verder zouden er vaker vrouwelijke gastdocenten moeten worden uitgenodigd, zodat de studentes ook "in levende lijve" rolmodellen krijgen aangeboden. En natuurlijk moet het aantal vrouwen in wetenschappelijke functies worden opgeschroefd. Verder moet volgens Janssen worden nagegaan in hoeverre 'seks' als thema in het facultaire onderzoek kan worden opgenomen. Dit om te voorkomen dat vrouwen worden vergeten of op een hoop met mannen worden gegooid.

Riki Janssen

Sangria op Annadal

Carmen Banqué (21) is een economiestudente uit Barcelona. Ze volgt in Maastricht een Erasmusprogramma aan de economische faculteit. In juni gaat ze weer terug naar Spanje. Dat zal wel weer wennen zijn want ze vindt het echt 'party-time' hier in het 'hospital'. Zondagavond had ze nog een 'gang-etentje' omdat er een Griekse wegging. De volgende ochtend werd ze om tien uur wreed uit bed gehaald om haar verhaal te doen.

„Maastricht is echt te gek. De stad heeft precies de goede afmetingen. Je kan alles lopend of fietsend bereiken. Ik heb dan ook meteen twee fietsen aangeschaft. Da's makkelijk als er één een leuke band heeft of als ik eens gasten krijg. In mijn eigen studiestad, Barcelona, moet je alles met de bus doen. Dat kost enorm veel geld. Barcelona is ook veel te groot. Hier kom je nog eens mensen van je onderwijsgroep tegen, daar zie je eigenlijk alleen maar toeristen.

De mensen hier zijn erg aardig en behulpzaam. Maar ik vind het toch moeilijk om met de Nederlanders in contact te komen. Je raakt niet gemakkelijk met ze aan de praat in een kroeg of zo. Maar als je eenmaal wat mensen kent, dan zijn ze ook wel heel erg aardig. Ze komen bij je langs en zo. Heel leuk vind ik dat. Dat we met alle buitenlanders bij elkaar in Annadal zitten heeft z'n voor-, en z'n nadelen. Aan de ene kant wordt het moeilijker om contact te krijgen met de Nederlanders. Ik zit hier met nog vier andere studenten uit Barcelona. Gezellig met een bowl sangria een feestje bouwen. Een voordeel van Annadal is dat je veel steun aan elkaar hebt. Iedereen zit hier tenslotte helemaal alleen, zonder familie. Je zit dan beter in Annadal, dan in je eentje ergens in de stad. Al is dat waarschijnlijk wel wat goedkoper, want 480 gulden vind ik wel heel veel geld. Verschillen tussen de Limburgers en Hollanders, waar hier

„Het verschil tussen Hollanders en Limburgers is mij niet duidelijk. Ik hoorde niet eens het verschil tussen Nederlands en Duits”

zoveel over gepraat wordt, heb ik nog niet opgemerkt. Maar dat zal wel aan mij liggen want in het begin hoorde ik niet eens het verschil tussen Duits en Nederlands. Ik heb wel geprobeerd om wat Nederlands te leren maar verder dan 'dankuwel, alstublieft, kip en kaas' ben ik niet gekomen, veel te moeilijk. Wat ik ook zo raar vind van Nederlanders is dat ze bij elk klein zonnestraaltje meteen terrassen buiten zetten en dan in de zon gaan zitten. Ook al is het nog ijskoud. En dat terwijl die zon hier echt niets voorstelt. Het klinkt als een cliché maar de zon

mis ik echt heel erg. Bij ons is de zon zoiets vanzelfsprekends. Ze is er gewoon, daar ga je niet uitgebreid voor zitten. En dan ook nog die regen hier, verschrikkelijk. Vooral als je er doorheen moet fietsen. Ik ben blij dat ik voor Maastricht heb gekozen en niet voor Noorwegen of Zweden want daar is het natuurlijk nog erger. Wat ik het meest zal missen als ik terug ben in Spanje zijn de vrienden die ik hier heb gemaakt, en niet alleen de Spaanse. Maar ik zal blij zijn om de zon weer te zien. Dan ga ik lekker m'n meegebrachte Hollandse speculaas en wafels eten in de Spaanse zon.”

Chris van der Grinten

Ook een concertpianist heeft een goed CV voor Procter & Gamble

Wie kent ze niet. De jongens en meisjes die een introductieweek organiseren voor studenten, een congres voor jonge juristen of een lezing door een Beroemd Persoon: kreukloos aangekleed, uitermate voorkomend tegen Vips, en met een zeker air van gewichtigheid.

Een karikatuur, al doemde het beeld ook afgelopen vrijdag weer op. Plaats van handeling was de Erasmus Universiteit, waar het Rotterdamsch Studenten Corps in het kader van het 16de lustrum een symposium organiseerde over studie en nevenactiviteiten.

Wie carrière wil maken, moet daar tijdens z'n studie al heel veel energie in stoppen, luidde de centrale boodschap in Rotterdam. Want met alleen maar hard studeren kom je er niet, integendeel. Hoge cijfers zijn totaal irrelevant, en een hoog studietempo is eerder verdacht dan een verdienste. Ook de vertegenwoordiger van het ministerie van onderwijs, directeur-generaal hoger onderwijs ir. R.J. de Wijkerslooth, zei het: een student moet zich naast z'n studie ab-so-luut verbreden, wil hij voorkomen dat z'n sollicitatiebrief meteen in de prullenbak verdwijnt.

Immers, er melden zich voor elke vacature bij de overheid of het bedrijfsleven tientallen, zo niet honderden gegadigden. Bij de selectie telt de gevolgde opleiding mee, "maar het interesseert een werkgever vooral wat voor persoon iemand is".

Flexibiliteit is tegenwoordig hét criterium: is de jonge academicus iemand die kan 'doorgroeien' naar andere functies? Is het een ondernemend persoon, iemand die creatief is?

Het curriculum vitae geeft de eerste indicatie, aldus De Wijkerslooth, en in zijn spoor een rijtje vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Het merendeel van de 100 aanwezige studenten leek daar zowel uiterlijk als innerlijk maar al te goed van doordrongen. De vraag waarmee zij worstelden was vooral welke bijbaantjes of andere activi-

teiten zinvol zijn. Met nog maar vijf jaar studiefinanciering is er geen tijd meer om van de ene in de andere functie te rollen. Nog afgezien van de tempobeurs, die het volgens de betrokkenen zelf - zelfs de slimme studenten onmogelijk maakt er een écht druk baantje bij te nemen. Wat minister Ritzen of zijn stamgenoten ook mogen beweren over machinebankwerkers en efficiënte taakverdeling.

Helaas, die cruciale vraag werd vrijdag niet beantwoord. Verder dan open deuren als 'doe wat nuttig is voor je latere baan' kwamen de genodigden nauwelijks. Dat kon ook niet, vond V. Neyndorff, external affairs manager bij Procter & Gamble. Er bestaat geen directe relatie tussen het één en het ander, nog afgezien van het probleem dat de meeste studenten niet goed weten waar zij eigenlijk terecht willen komen. Veel af te stemmen valt er dan ook niet.

Eigenlijk moet de omgekeerde redenering worden gevolgd, vond Neyndorff. Nevenactiviteiten staan zelden in dienst van een al bekende baan, ze leren de student in de eerste plaats wat hem wel of niet bevalt en kunnen hem helpen zijn sterke en zwakke kanten te ontdekken. Zoals een student na afloop bevestigde: het werken voor Integrand (stagebureau) was hem goed bevallen, het lidmaatschap van de universiteitsraad daarentegen niet.

CV-builders in de ware zin van het woord lopen volgens Neyndorff steevast tegen de lamp. Weliswaar zijn er meer en minder indrukwekkende nevenactiviteiten - al wilde hij geen voorbeelden noemen - wat in de eerste plaats telt is het verhaal achter het curriculum vitae. Dat een sollicitant penningmeester is geweest van een grote gezelligheidsvereniging is mooi. Maar wat heeft hij in die functie gedaan? Alleen maar op al die miljoenen guldens gepast,

Te geforceerd werken aan je CV heeft geen zin. Zelfs de sollicitant die niets naast z'n studie heeft gedaan omdat hij thuis z'n vaderloze familie bij elkaar moest houden, staat sterk.
(foto Franco Gori)

of gezorgd dat de omzet is gestegen? Niet zozeer het 'wat' telt dan ook, alswel het 'hoe'. De motivering voor de tijdsbesteding naast de studie. Volgens Neyndorff geldt dat zelfs in extreme mate. Ook de sollicitant die niets naast z'n studie heeft gedaan omdat hij thuis z'n vaderloze familie bij elkaar moest houden, staat sterk. Of de doorzettende gewichtheffer die naar de Olympische Spelen is uitgezonden. Neyndorff: "Bij ons bedrijf werkt een concertpianist."

Een al te creatief CV is echter verdacht. Sollicitanten maken volgens drs. N. Schreiner, directeur van een bureau voor outplacement, een aantal standaardfouten als zij hun lijstje nevenactiviteiten intikken. Zij zijn vaak te gretig. De collecte voor een goed doel, het voorzitterschap van de discussievereniging: alles wat nuttig lijkt wordt er bijgesleept. En er wordt graag opgescheept over geleverde prestaties, zoals het reorganiseren van een of ander bestuur. Nee. Zakelijkheid voor alles.

Het belangrijkste advies was afgelopen vrijdag ook het meest oprechte. Nevenactiviteiten zijn alleen zinvol als iemand het leuk vindt wat hij doet. Anders wordt het niets. Slechts de bevolgenen komen na hun studie in aanmerking voor een mooie carrière. En inderdaad, daarbij kunnen vrienden behulpzaam zijn. Maar die had je nooit leren kennen als je niet actief was geweest. Een geruststelling voor Jean-Paul Janssen. Tot tweemaal toe had de 20-jarige student bedrijfskunde het forum gevraagd of het anticiperen op de carrière niet overmatig veel aandacht kreeg. Bestond er niet ook zo iets als het bevredigen van persoonlijke interesses, het leren kennen van veel mensen, zonder bijgedachten?

Zelf had Janssen, lid van de lustrumcommissie van het corps, al van alles in z'n vrije tijd gedaan. De introductiecommissie, de Kroegcommissie en de organisatie van het Almanakbal. Maar nooit voor z'n CV. "Ik vind het gewoon leuk. Zo ontplooi ik mezelf. Maar niet speciaal voor m'n carrière. Eerlijk gezegd ben ik daar pas over gaan nadenken nadat ik m'n huisgenoten hoorde praten over sollicitaties."

HOP, Pieter Evelein

Cohen doorbreekt impasse Europees onderzoeksgeld

De Europese Unie trekt tot 1998 13 miljard ecu (ruim 27 miljard gulden) uit voor gemeenschappelijke onderzoeksprogramma's en voor een Europees onderzoekscentrum. Dit akkoord tussen Europarlement en raad van ministers is vorige week bereikt nadat onder meer staatssecretaris Cohen bewindslieden van Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië wist over te halen tot extra inspanningen.

Het Vierde Gemeenschappelijke kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling 1994-1998 omvat in totaal twintig onderzoekprogramma's op terreinen als technologie, ecologie, vervoer en sociale economie. Doel is de concurrentiepositie en de werkgelegenheid binnen Europa te stimuleren. De Europese Commissie had er aanvankelijk 13,1 miljard ecu voor begroot. Daarnaast vroeg men 875 miljoen ecu voor een nieuw op te richten Gemeenschappelijk Onderzoekscentrum (GOC) dat de Europese onderzoeksinspanningen moet gaan coördine-

ren. Bij de behandeling van dit voorstel ontstond een fors verschil van mening tussen het Europarlement en de raad van ministers -aangevoerd door Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk. Deze landen wilden geen 14 maar 12 miljard ecu op tafel leggen, met een mogelijke aanvulling van een miljard in 1996, afhankelijk van de economische ontwikkeling. "Te laag om

de continuïteit van het onderzoeksbeleid te garanderen", meende het Europarlement en eiste 12,4 miljard plus een aanvulling in 1996. En tegelijk ontstond er onenigheid over de taken van het gemeenschappelijk onderzoekscentrum.

Volgens een woordvoerder van zijn ministerie in Zoetermeer droeg de Nederlandse staatssecretaris van onderwijs, J. Cohen, tenslotte bij aan het doorbreken van de

impasse. Hij zou de dwarsliggende landen overtuigd hebben van de noodzaak om juist in tijden van recessie te investeren in technologie en onderzoek. Zowel Europarlement als ministerraad gingen akkoord met een totaalbedrag van 12 miljard ECU met na 1996 een extra subsidie van 1 miljard.

KU-nieuws/Hop

Meer invloed studenten op onderwijs

Studenten in opleidingscommissies krijgen er volgend studiejaar een wettelijk handvat bij om meer invloed uit te oefenen op het onderwijs aan hun universiteit. Hun bevoegdheid om zich te bemoeien met het onderwijs wordt een wettelijke taak.

Letterlijk komt er in de wet te staan dat de studenten tot taak krijgen om de faculteitsraad te adviseren over "alle aangelegenheden betreffende het onderwijs".

Gevraagd of ongevraagd. Minister Ritzen heeft dit onlangs voorgesteld aan de Tweede Kamer. Deze zal hiermee in mei instemmen, zo mag worden aangenomen. De opleidingscommissie wordt voortaan benoemd door de faculteitsraad. Naast het uitbrengen van adviezen wordt haar taak om jaarlijks de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling te beoordelen. Eerder was al vastgelegd dat de helft van de commissie moet bestaan uit studenten.

Ritzen wil dat studenten zich meer kunnen bemoeien met het onderwijs in hun vakgroep of faculteit. De klachten daarover

zijn nog altijd legio. Een sterkere rol voor de universitaire opleidingscommissies (voorheen: studierichtingscommissies) kan de studenten meer zelfvertrouwen geven om in actie te komen. De wetswijziging loopt vooruit op een integrale aanpassing van de regels voor de bestuursstructuur van universiteiten. Ritzen heeft de Kamer daar reeds apart voorstellen voor gedaan. De minister kon het echter nog niet met het parlement eens worden. Voor het hbo is de wet wel reeds aangepast.

HOP, Pieter Evelein

Hoe een kleine Limburgse universiteit het maar moeilijk heeft met de tweede geldstroom. Deel 2

„We zijn slecht vertegenwoordigd in de landelijke

Als het echt zo slecht gesteld is met de deelname van de Rijksuniversiteit Limburg in de nationale tweede geldstroom, hoe komt dat dan en wat kunnen we er aan doen? Deze week het tweede en laatste deel van een korte serie. Rector Philipsen: "Ik heb de indruk dat er een licht vooroordeel heerst jegens de perifere universiteiten".

Goed, Maastricht doet het door de bank genomen niet al te best in de tweede geldstroom, de researchfondsen van NWO en KNAW. Hier en daar zijn er onderzoeksgroepen die goed scoren, maar het gemiddelde is mager. Zou dat komen doordat de RL naar de achterste mem is gedrukt, zoals dat in deze contreien zo plastisch heet? Dan ligt de schuld natuurlijk bij die arrogante randstedelingen die een Limburgse universiteit toch al nooit zagen zitten. Die vonden dat elke gulden voor Maastricht uit hun eigen portemonnee kwam. En die er nu in al die commissies alsnog voor zorgen dat de zuiderlingen zo min mogelijk aan de ruif komen.

Het klinkt als het overbekende excuus van de underdog die weigert de hand in eigen boezem te steken. Van een miskende Calimero die het noooooit zal redden tegen die kanjers in het westen. Maar is het ook de diagnose die RL-bestuurders en onderzoekers zelf stellen? Schuilt hierin voor hen de verklaring van de malaise? Inderdaad, voor een belangrijk deel wel. En in alle ernst, niet op de huiltou van Calimero. Zo is rector magnificus Philipsen allesbehalve gerust op de neutraliteit van de mensen die in de landelijke beoordelingscircuits de boventoon voeren. En die circuits, daar gaat het om. Daar worden de projectaanvragen gescreend en eventueel gehonoreerd, daar worden de afwegingen gemaakt. Philipsen bespeurt in universitaire kringen in de Randstad "een licht vooroordeel jegens de perifere instellingen. Niet bij iedereen, maar er hoeft er per beoordelingscommissie maar eentje in te zitten die zo denkt, om de kans op honoreren van een aanvraag te verkleinen. De uitkomst is dan dat je vaker buiten de boot valt."

Bierkaai

De rector staat niet alleen met zijn visie. Velen bevroeden oneigenlijke motieven achter de afwijzing van Limburgse aanvragen. Niet dat men hier massaal verongelijkt loopt te wezen. Er is eerder sprake van een wanhopig onbegrip, een gevoel dat de bierkaai echt te glad is. Maastricht kan voorstellen indienen wat het wil, ook voorstellen waarop kwalitatief niets af te dingen valt, toch zijn het al te vaak 'andere overwegingen' die uiteindelijk de doorslag geven.

Meteor

Bij de economische faculteit meent men daar nu een mooi voorbeeld van te hebben: het besluit van NWO om het facultaire onderzoeksinstituut METEOR niet als potentiële onderzoeksschool met een vette Stimulans-subsidie te belonen. Het was nota bene de derde keer dat de faculteit haar neus stootte. Nu vielen de eerste twee keren nog te billijken, zeggen de economen. Toen had men MERIT, het qua omvang bescheiden technologisch-economisch instituut van prof. L. Soete, willens en wetens tegenover zware concurrentie in de race gebracht. De eerste keer ging het om het Tilburgse CENTeR, een instituut dat al jarenlang met brede universitaire backing en voorzien van overheidssubsidies aan de weg timmerde. Op de prioriteitenlijst van economische onderzoeksscholen kwam Tilburg dus bovenaan te staan. De tweede keer moest men het opnemen tegen TRACE, een omvangrijk initiatief waarin Rotterdam, de twee Amsterdamse economische faculteiten en Leiden samen-

werken. In elke commissie die erover moest oordelen hadden de vertegenwoordigers van deze instellingen per definitie een zware, zo niet overheersende stem. En dan doet het er niet zoveel meer toe dat Ecozoek, de toenmalige NWO-afdeling die een eerste oordeel moest vellen, TRACE en MERIT ex aequo had doorgestuurd naar het bestuur van het gebied Maatschappijen en gedragswetenschappen waaronder economie ressorteert. Th. Bovens, secretaris van de wetenschapscommissie bij de economische faculteit: "Hoe goed MERIT ook beoordeeld werd, zo'n initiatief van vier universiteiten valt niet tegen te houden. Dat gaat niet, dan krijg je ruzie." En dus viel MERIT af.

Politieke argumenten

Maar met METEOR, de bijna faculteitsbrede school in spe, was iets anders aan de hand. Dat scoorde immers hoog bij Ecozoek. Sterker nog, het stond nummer één, boven plannen uit Groningen en (opnieuw) Rotterdam. Aan de kwaliteit kon het dus al zeker niet liggen dat METEOR ruim voor de eindstreep alsnog sneuvelde. Bovens: "In het gebiedsbestuur Maatschappijen en gedragswetenschappen moest ons voorstel de strijd aangaan met sociaal-wetenschappelijke plannen die elders weer nummer één stonden. Hoe kan daar nu nog op kwaliteit worden getoetst? Dan spelen er dus andere overwegingen bij zo'n bestuur. Natuurlijk kun je niet bewijzen dat politieke argumenten zwaarder hebben gewogen, maar het lijkt er wel op. Bijvoorbeeld dat men vindt dat een aantal van twee economische onderzoeksscholen in het land voldoende is, zeker als die overwegend in het westen liggen. Het blijkt dat we in de economische gremla niet slechter scoren dan de zusterfaculteiten. Maar als het hogerop gaat, weet men Maastricht niet meer te liggen."

Wispelturig

Bij de rechtenfaculteit klinken soortgelijke geluiden. Er leeft kritiek op de wispelturige wijze waarop plannen door NWO worden beoordeeld. Weliswaar weet men de laatste tijd wat meer oio's aan te trekken dan een aantal jaren geleden (overigens minimaal vergeleken met de zusters), maar de afwegingen die in NWO-boezem worden gemaakt, blinken voor de juristen niet uit in transparantie. J. Schöpping, secretaris van de wetenschapscommissie: "De argumenten die een afwijzing vergezellen, zijn soms ronduit shit. Je maakt het mee dat een voorstel de A-status krijgt, dat wil zeggen dat het subsidiabel is, maar niet in de prijzen valt. Goed, dat kan gebeuren. Dan dien je het zelfde plan het jaar daarop ongewijzigd opnieuw in, want het had immers die A-status. Vervolgens komt het terug met de kwalificatie C! Niet eens B, dan moet je er nog wat aan schaven, maar C, dat wil zeggen niet goed genoeg, dus niet subsidiabel. Mijn conclusie is dat de afweging zeker niet alleen op inhoudelijke gronden plaatsvindt."

Afzeiken

Toch kan het niet anders of er mankeert wel eens wat aan een Maastrichtse subsidie-aanvraag. En misschien gebeurt dat vaak, te vaak. Rector Philipsen sluit althans niet uit dat er "beter, gericht gewerkt kan worden, dat de aanvragen niet altijd goed worden opgeschreven." En om bij de

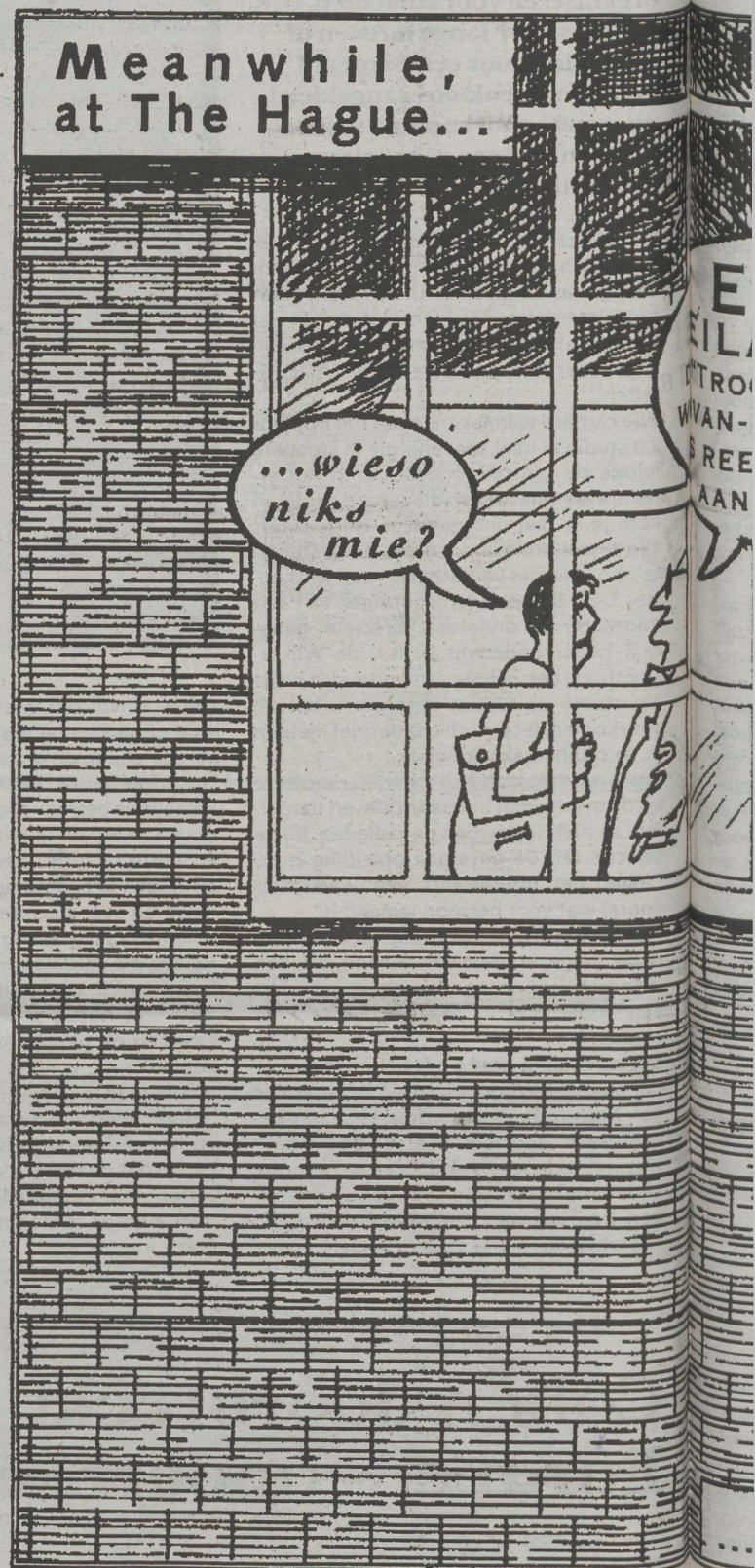
juristen te blijven: prof. C. Flinterman wil best toegeven dat zulks ook in zijn faculteit gebeurt. Evenmin is hij te beroerd om te erkennen dat een aanvraag van hem en zijn collega Van Boven in 1992 wellicht wat minder degelijk in elkaar heeft gezeten en daarom van een C-status werd voorzien. De nieuwe aanpak van de rechtenfaculteit in de strijd om de oio's, waarbij elk aiovoorstel in NWO-terminen moet worden geformuleerd en vervolgens ook daadwerkelijk naar NWO wordt gestuurd in een poging er een gesubsidieerde oio-plaats van te maken, mag dan een paar succesjes hebben opgeleverd, volgens Flinterman zit er ook een keerzijde aan. Gezien de manier waarop in zijn faculteit de verdeling van aio-plaatsen wordt beargumenteerd ("dat gebeurt nogal slordig, men is hier niet zo kritisch jegens elkaar") is de kwaliteit van de oio-aanvragen navenant.

Er zijn echter wel verzachtende omstandigheden. Alom in de universiteit heerst weezin tegen de uitgebreide NWO-procedures, de bureaucratie die ermee gemoeid is, en de geringe kans op succes die er desondanks bestaat. Of zoals een hoogleeraar in de psychologie het formuleert: "Het kost je weken voorbereiding, je moet naar Den Haag om je daar te laten afzeiken op dat typische barse NWO-toontje, en dan kun je je voorstel veranderen en weer indienen. Als dat dan regelmatig niets oplevert bedenk je je wel twee keer om het nog eens te proberen." Zeker, voegt hij eraan toe, als het redelijk makkelijk is om aio-plaatsen te verwerven. En aio-plaatsen, dat is iets waarin deze universiteit tot op heden gezwommen heeft. Een relatieve luxe die tot luiheid heeft geleid, want wie moet kiezen tussen een makkelijke aio-plaats en een moeilijke oio-aanvraag, die weet het wel.

Traditioneel

De slaagkans van subsidie-aanvragen bij NWO is overigens niet voor alle wetenschapsterreinen hetzelfde. Hoe kleiner, hoe moeilijker het is om de motivatie op peil te houden. Bij economie bijvoorbeeld zijn er jaarlijks landelijk maar zo'n 12 oio-plaatsen te vergeven, een schijntje in een situatie met zes uit de kluiten gewassen faculteiten.

Binnen het gebied medische wetenschappen van NWO speelt de interne verdeling van de budgetten tussen de subgebieden vooral de faculteit gezondheidswetenschappen parten. Waar in 1992 nog zes miljoen was begroot voor de afdeling 'genetica, immunologie en microbiologie', en waar 'orgaansystemen' ruim vijf miljoen in den lande mocht verspijkeren, kreeg het gezondheidswetenschappelijke cluster slechts de beschikking over nog geen twee miljoen. Prof. A. Knottnerus, huisarts-geneeskundige en met zijn projecten op het terrein van de eerstelijns gezondheidszorg veroordeeld tot het armste der medische clusters: "Het probleem is dat de profilering van deze universiteit, met haar sterke nadruk op gezondheidswetenschappen en de eerste lijn, niet past op de traditionele profilering van NWO." En inderdaad, prominente RL-onderzoeksgroepen als die van Knottnerus, maar ook die op de gebieden Voeding (prof. Saris) en Experimentele psychopathologie (prof. Van den Hout), zijn onder deze omstandigheden wel gedwongen om flink hun ellebogen te gebruiken als ze bij NWO iets in de wacht willen slepen. Ze vissen allemaal in hetzelfde ondiepe vijvertje.

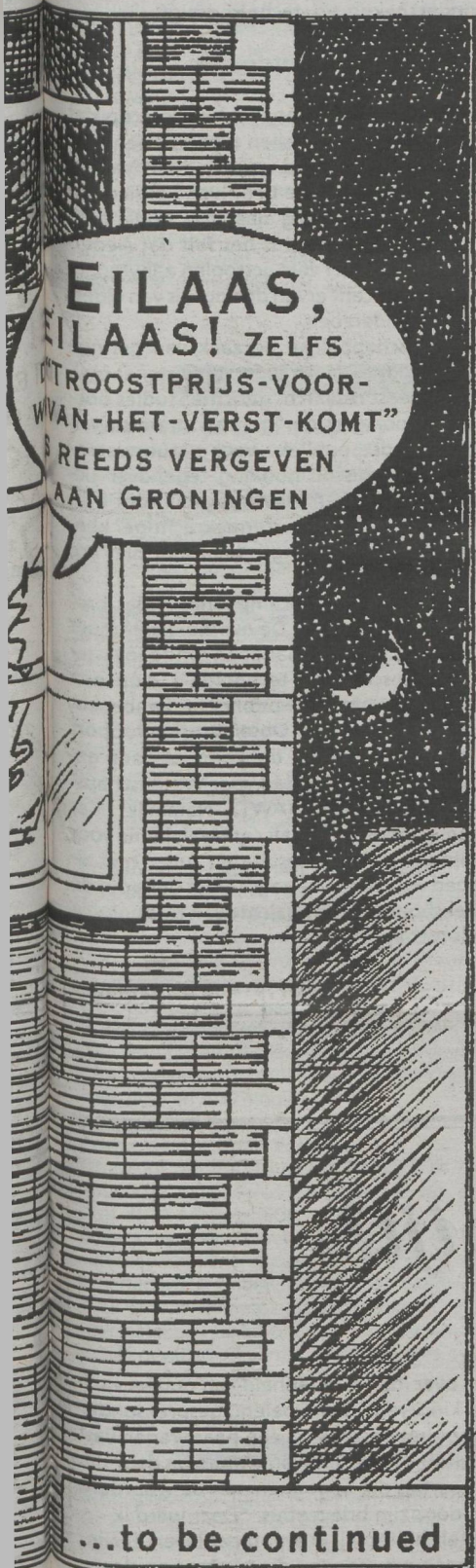

(illustratie Geert Setola)

De conventionele gebiedsafbakening bij NWO betekent volgens Knottnerus ook dat de expertise op die velden die voor de RL belangrijk zijn, bij NWO niet dik is gezaaid. Hetgeen weer tot gevolg heeft dat subsidie-aanvragen, ook voor onderzoeksscholen in spe, niet worden beoordeeld door de meest ter zake kundigen. In enkele gevallen is het Maastrichtse onderzoek zelfs zo uniek dat er verder in Nederland nauwelijks vakkennis te vinden is. Knottnerus: "Er is bijvoorbeeld maar één goed ontwikkelde Health Promotionvakgroep in ons land, en die zit hier. Wie moet hun aanvragen dan beoordelen? Voor onze beoogde onderzoeksschool EXTRA, op het terrein van de extra- en transmurale gezondheidszorg, geldt hetzelfde. Het is

geert setola
moeil... de sta... betro... krijg... puntj...
Prof. Hartst... sies v... noem... Konin... pen, a... naast... (sinds... een p... word...

landelijke netwerken"

vacature is. Tweehonderd actieve (niet gepensioneerde) leden kent de KNAW, waarvan de RL dus een anemische twee procent levert. Maar Reneman zelf ervaart het wat positiever: in de sectie geneeskunde, en dat is de sectie waarin hij zich beweegt, neemt Limburg vier van de twintig zetels voor zijn rekening, twintig procent dus, "alleen Rotterdam heeft er meer." De functie is niet alleen eervol, ze genereert tevens andere baantjes. Zo is hij namens de KNAW waarnemer bij het gebiedsbestuur medische wetenschappen van NWO. En dat is de plek waar de grote beslissingen vallen, bijvoorbeeld over de plaats op de ranglijst van medische aspirant onderzoekers. Reneman is dus een spin in het web, iemand die bekend is met en in de vaderlandse wetenschappelijke circuits, niet alleen de medische. Dat vindt het college van bestuur ook, want elke keer dat er een belangrijke aanvraag mislukt is, krijgt Reneman weer een telefoontje met het verzoek om zijn licht erover te doen schijnen. Zoals afgelopen december, toen de Stimulans-afwijzingen binnenkwamen. Reneman: "Mij wordt dan gevraagd hoe het kan dat we weer niets hebben gekregen. Maar ja, dat weet ik ook niet precies, want ik heb niets met die Stimulanscommissies te maken. Het enige wat ik kan doen is in algemene termen antwoorden. Er is één ding wat volgens mij de doorslag geeft, en dat is het beeld dat er van de betrokken onderzoekers heerst. Het gaat erom of men zich vooral nationaal maar ook internationaal voldoende heeft geprofileerd. Of de beoordelaars het gevoel hebben: is het een goed instituut, zijn het goede mensen die daar werken. Als ik nu naar mijn eigen instituut kijk, CARIM, dan kom je Wellens, Struijker Boudier, Hemker, in allerlei circuits tegen. Wij hebben er veel aan gedaan om het instituut te positioneren."

NWO-piramide

Het is een gevoelig en volgens velen vitaal punt wat Reneman aanroert: de magere resultaten van de RL in het circus van de tweede geldstroom zouden wel eens te wijten kunnen zijn aan een onvoldoende presentatie en presentatie op die plekken van wetenschappelijk Nederland waar het er toe doet. Farmacoloog prof. Struijker Boudier: "Maastricht is slecht vertegenwoordigd in de landelijke netwerken. En dan bedoel ik niet alleen in de beoordelingscircuits, maar vooral ook bij presentaties. Ik ben grootgebracht met de gedachte dat je je onderzoek zo veel mogelijk moet voorleggen aan vakgenoten, dat je erover moet discussiëren in landelijke wetenschappelijke fora. Dat is wat anders dan dat je het alleen voor eigen parochie doet. In NWO-verband kan dat, het is zelfs een van de belangrijkste activiteiten binnen NWO. Het staat los van het subsidie-circuit, en je moet dan ook niet denken dat het je meteen geld oplevert. Dat kan jaren duren. Mede daarom ziet men er hier het belang niet zo van in. Ik kom wel mensen uit Rotterdam, Utrecht, Leiden tegen, maar van ons veel te weinig."

Participeert men niet genoeg aan de onderkant van de brede NWO-piramide, aan de top is het al helemaal armoe. Daar is geen Maastrichtenaar te vinden, in geen enkel gebiedsbestuur, laat staan in het Algemeen Bestuur. De moeilijkheid is natuurlijk dat bestuurslidmaatschappen veelal via coöptatie worden vergeven, en dat er niet altijd wordt gekeken naar een vertegenwoordiging per universiteit. Waar dat laatste meer het geval is, op de midden- en lagere niveaus, die van de vakgebieden zelf, zijn of waren wel Limburgers van de partij. Het probleem daarbij echter is nu net dat daar niet de grote beslissingen vallen. Wel over oio-projecten, maar niet over Stimulans bijvoorbeeld. Dat het nuttig is om op de juiste plekken in het web te

zitten wordt door iedereen erkend. Je weet nooit hoe het werkt, maar als je lid bent van de relevante gremia blijf je beter op de hoogte, en kun je beter anticiperen en inspelen op nieuwe ontwikkelingen, heet het. Maak je ook meer kans om leuke dingen voor je eigen instelling of onderzoeksgroep te regelen? Op die vraag wordt niet altijd eenduidig gereageerd. Volgens Reneman wordt het spel bij beoordelingen van subsidieverzoeken "duidelijk en behoorlijk hard" gespeeld. Er is weinig ruimte voor favoritisme. Wel erkent hij dat de beslissing bij twee goede voorstellen ("je gaat uit van twee negens, want zonder kwaliteit kom je nergens") eerder in het voordeel uitvalt van degene wiens persoon en werk bij de beoordelaar bekend is. Dat het ook voor de eigen parochie handig kan zijn om hier en daar in een bestuurtje te zitten viel onlangs te lezen in het decembernummer van 'U&H, tijdschrift voor wetenschappelijk onderwijs'. Een onderzoekje bij de NWO-stichting sociaal-culturele wetenschappen wees uit dat de bestuursleden van de stichting een twee maal zo grote kans hadden op honorering van hun subsidieverzoeken dan de gemiddelde aanvrager. De conclusie was niet dat de bestuursleden corrupt waren, maar wel dat ze dichter bij het vuur zaten en daardoor beter in staat waren om slimme aanvragen in te dienen, met de juiste accenten op de juiste plekken. Het mogen dan goede onderzoekers zijn, die juist om die reden zijn opgeklimmen tot bestuurslid, het feit dat ze weten waar de mosterd gehaald wordt, werkte kennelijk eveneens in hun voordeel.

Trein

Als het zo belangrijk is om te participeren in de nationale wetenschappelijke circuits, waarom gebeurt het dan zo weinig? Daar zijn een paar verklaringen voor te geven, helaas van het triviale soort. Waar het gaat om hoogleraren speelt de gemiddelde leeftijd een rol. Die is anders dan bij andere instellingen nog betrekkelijk laag, en vaak zijn het juist de ouderen die zich melden, dan wel gevraagd worden, voor de posities in allerlei commissies en besturen. Er is nog een andere, zo mogelijk nog triviale verklaring: Maastricht ligt zo ver weg dat mensen geen zin hebben om telkens weer in de trein naar Utrecht, Amsterdam of Den Haag te stappen. Dat hoeft geen luiheid te zijn, maar wie geen zin heeft beschikt daarmee wel over een makkelijk excuus. En soms is het niet eens een excuus maar gewoon een goede reden. Voor elke afzonderlijke vergadering immers is de reiziger uit Maastricht sowieso een dag onderweg. Nu kan men in de trein natuurlijk wel werken, maar het betekent toch ook langdurige afwezigheid en onbereikbaarheid voor het thuisfront: de vakgroep of het instituut. Enige selectiviteit bij de keuze van activiteiten in de Randstad ligt dan voor de hand.

Remedies

Het is tijd voor een afronding. Wat moet Maastricht doen om beter mee te kunnen spelen in de kringen van NWO en KNAW? (Tenminste, als men er anders dan MERIT-directeur Soete van overtuigd is dat die tweede geldstroom nog van enig nut is. Soete meent namelijk dat zeker voor zijn vakgebied, de economie, de derde geldstroom de tweede zal verdringen als bron van onderzoeksfinanciering. Bovendien acht hij het zinniger om de blik op Europa te richten dan op Den Haag.) Welke remedies kan Maastricht aanwenden? Prof. Struijker Boudier heeft er zo zijn ideeën over. Ten eerste, zegt hij, moeten de medewerkers aangespoord worden om mee te draaien in de landelijke toetsings- en beoordelingscircuits. Ten tweede is het nut-

Kwaliteit niet in 't geding

betekent een slechtere gemiddelde score in de tweede geldstroom dat het onderzoek aan de RL onder de maat

is en daarom geen werfkracht heeft? Dat lijkt niet erg waarschijnlijk. Landelijke verkenningcommissies die her en der door deze universiteit geploegd hebben, leveren over het algemeen eindrapporten af waarmee men hier graag naar buiten treedt. Zelden worden onderzoeksgroepen als zwak betiteld, meestal wordt de kwaliteit goed bevonden en soms zelfs uitstekend. Zeer onlangs was dat nog het geval met een visitatie van het psychologische onderzoek aan de RL. De conclusies zijn nog niet openbaar gemaakt, maar nu al ventileren ingewijden met trots dat men tot de top van Nederland wordt gerekend.

Bovendien, en dat moet niet vergeten worden, is het beeld nu ook weer niet door en door inktzwart. Over het geheel bekeken mag het tamelijk somber zijn, Maastricht grijpt niet altijd en per definitie naast de tweede geldstroom. De relatief beste prestaties worden geleverd bij geneeskunde en economie. De RL-score bij geneeskunde komt voor een belangrijk deel voor rekening van CARIM, het hart- en vaatziekteninstituut dat als enige binnen de RL erkend is als onderzoeksschool. Ruwweg de helft van de facultaire oio's is daar ondergebracht. In 1992 verwerfde CARIM tevens een NWO-programmasubsidie van anderhalf miljoen, en nog een van de Hartstichting voor hetzelfde bedrag, die eveneens via NWO wordt uitgekeerd. Van de investeringssubsidies van NWO, gericht op apparaatruaankoop, haalde men vorig jaar eenderde (vier ton) binnen van de jaarlijkse 1,2 miljoen die er landelijk voor geneeskunde te verdelen zijn. Het feit dat de medische faculteit over een doortimmerd, bedrijfsmatig opgezet apparaatruaankoopplan beschikt, is daar mede verantwoordelijk voor, melden de betrokkenen met voldoening. Naast CARIM valt prof. A. Knottnerus met zijn groep huisartsgeneeskunde tegenwoordig regelmatig in de prijzen. Ook hij heeft een aantal oio's binnengehaald, ook hij participeert in een aantal speciale NWO-stimuleringsprogramma's zoals 'chronisch zieken' en 'kwaliteit van zorg'. Bij economie valt vooral de vakgroep kwantitatieve economie van prof. F. Palm op als een succesvolle aanvrager.

'Het spel bij de beoordelingen van subsidieverzoeken wordt duidelijk en behoorlijk hard gespeeld'

tig om de mensen te leren om goede adequate aanvragen te schrijven. Ten derde zou het college van bestuur een heldere koers moeten varen met betrekking tot grootschalige initiatieven als de onderzoekers. Het dient de onderzoekers te beschermen, en niet de vlag te laten hangen naar de toevallige wind die uit Den Haag waait. Het college zou ook, vindt Struijker collega Knottnerus, meer moeten doen aan een juiste profilering van deze instelling bij de verantwoordelijken van NWO en KNAW. Laat maar zien dat de RL nieuwe gebieden bestrijkt, waarvoor de traditionele kaders niet toereikend zijn. Weer een andere collega, prof. Chr. Wolff van de economische faculteit, ziet een mooie taak voor het college weggelegd in een lobby om meer Maastrichtenaars in de NWO-besturen te krijgen. Tenslotte, het vierde punt van Struijker Boudier, is het nodig dat de RL incentives geeft aan actieve subsidiewerfers. Tot op heden bestaan die alleen bij geneeskunde en gezondheidswetenschappen. Daar past de faculteit voor elke aangeworven oio f 25.000 bij. Psycholoog M. van den Hout daarover: "Toen ik dat eenmaal in de gaten kreeg ben ik echt mijn best gaan doen om oio's te krijgen. Ik zag dat een onderzoekster bij ons ineens als God in Frankrijk kon leven met dat geld. Die kon een student-assistent inhuren als dat zo uitkwam, ze kon naar een congres in het buitenland, ze kon mensen laten komen en fatsoenlijk in een hotel onderbrengen, ga zo maar door. Ik kan nu met enige trots melden dat we dit jaar bij ons programma zes oio's zullen hebben."

Wammes Bos

moeilijk om op dit gebied te bepalen wat de state of the art is, als je er zelf niet bij betrokken bent. Onder dit soort condities krijgen onze projecten dan allicht een paar puntjes minder."

Spin in web

Prof. R. Reneman zit of zat overal in. In de Hartstichting, in (beoordelings-)commissies van NWO, in de Gezondheidsraad, noem ze maar op. Hij is ook lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen, als een van de vier Maastrichtse leden naast de hoogleraren Hemker, Wellens en (sinds kort) Van Praag. Op zichzelf is dat al een prestatie, want voor de Akademie wordt je gevraagd, en dat alleen als er een

Nederlandse onderzoeksproductie dreigt in te zakken

Ons land staat nog sterk in een breed scala van vakgebieden. Maar die positie raakt ondermijnd door dalende uitgaven en een laag aantal studenten in de exacte vakken.

Dat blijkt uit een rapport over de toestand van de Nederlandse wetenschap. Volgens de onderzoekers zijn wetenschap en techniek niet erg geliefd en alleen met imago-campagnes veranderd dat niet. Om het draagvlak te versterken, moet de overheid meer investeren in onderzoekprogramma's met duidelijk maatschappelijk nut.

Pas als de overheid laat zien dat het ernst is met het vormen van een kennisintensieve samenleving, zullen bedrijven en burgers aan weten-

schap en technologie "een meer prominente rol toedichten". Dat staat in het Observatorium-rapport waarin Leidse en Limburgse onderzoekers de toestand van de Nederlandse wetenschap schetsen. Ze baseren hun stellingname op de spanning die uit hun indicatoren naar voren komt: de wetenschap in ons land heeft nu nog een behoorlijke 'output', maar de voedingsbodem daarvoor raakt ondermijnd.

Over de output stelden de rapporteurs voor het ministerie van O&W uitgebreide statistieken op, die voor ons land gunstig uitpakken. Het aantal internationale publicaties is behoorlijk, in enkele vakken zelfs zeer goed. En de impact ervan, afgeleid uit hoe vaak ze geciteerd worden, is hoog.

Die grote invloed geldt vooral voor de exacte vakken, waar Nederlandse publicaties de laatste tien jaar precies een kwart vaker werden aangehaald dan het 'wereldgemiddelde'. Vooral in de materiaalkunde, landbouwwetenschappen, wiskunde en informatica en sinds eind jaren tachtig enkele technische vakken slaat Nederland een prima figuur. Maar ook sterrenkunde en tandheelkunde worden veel geciteerd. In de alfa- en gammavakken is het beeld wisselender. Sociale en politieke wetenschappers en hun collega's bij letteren publiceren, volgens maatstaven van hun vak, weinig. Economen schrijven veel, maar worden weinig geciteerd. En het omgekeerde geldt juist voor de alfa's: het weinige dat die publiceren, trekt gemiddeld veel aandacht.

Afkalven

Nederlands onderzoek heeft internationaal veel invloed. En toch zijn de opstellers van het rapport bezorgd. Want de voedingsbodem voor sterk onderzoek is aan het afkalven.

Ten eerste het geld. De onderzoeksuitgaven door bedrijven zijn sinds 1987 scherp gedaald, met meer dan een kwart. Vooral Philips snoeide. Maar in datzelfde jaar begonnen ook de overheids-uitgaven in te zakken. In andere landen was er juist een stijging. Op de ranglijst van 'kennisintensieve' landen is Nederland daardoor de aansluiting kwijt op toplanden als de VS, Duitsland en Japan: ze steken relatief anderhalf keer zoveel in onderzoek. De voorsprong op Fransen, Engelsen, Belgen en Scandinaviërs is verdwenen of slinkt.

De andere bron van zorg - vorige week nog voor heel Europa onderstreept in een rapport van industriëlen - is de in ons land extra lage prioriteit van de exacte vakken. Dat betreft zowel de verdeling van geld als het aantal studenten. Minder dan een kwart van de universitaire studenten kiest een technische of bètastudie. De

populaire alfa- en gammastudies zorgen meer nog dan elders voor werkloosheid onder hoger opgeleiden, terwijl er tegelijk een tekort aan top-onderzoekers en -technici dreigt.

Matige interesse

De opstellers van het rapport wijzen erop dat juist ons land op zijn tellen moet passen. Vijf multinationals zijn goed voor de helft van de bedrijfsresearch en deze bedrijven kunnen dat werk relatief eenvoudig naar het buitenland verplaatsen. Een signaal is het feit dat Nederlandse bedrijven wel veel octrooien aanvragen, maar dat 30 procent ervan de oogst is van elders uitgevoerd onderzoek.

Als gemeenschappelijke oorzaak van geringe onderzoeksuitgaven en lage studentenaantallen bij de meest research-gerichte studies noemen de rapporteurs de "matige interesse van het Nederlandse publiek" voor natuurwetenschap en de kritische houding tegenover bepaalde technologieën. Het draagvlak voor ontwikkeling van een concurrentiekrachtige, kennisintensieve samenleving is daardoor niet erg sterk.

Maar met alleen imagocampagnes is dat probleem niet op te lossen. De overheid zelf moet een sterk commitment aangaan om te investeren in wetenschap en technologie - op een manier die voor het grote publiek herkenbaar is. De schrijvers van het Observatoriumrapport doen hier een suggestie die vorig jaar ook gedaan is door de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT). Namelijk: kies duurzame ontwikkeling als centraal thema voor technologiebeleid. De resultaten zullen niet alleen goed voor het milieu zijn, maar ook voor de "publiekshouding ten opzichte van technologie en wetenschap".

HOP, Frank Steenkamp

Managers in het hoger onderwijs hebben nu een blad van niveau

Van TH@MA, Tijdschrift voor Hoger onderwijs & Management, is onlangs in Nederland en Vlaanderen het eerste nummer verschenen. TH@MA is een blad dat strategie in praktische termen vertaalt; dat managers, bestuurders en leidinggevendend aan hogescholen en universiteiten snel en grondig informeert over elkaars beleid; een blad dat analyseert en u op ideeën brengt. Als u TH@MA leest, hoeft u niet steeds opnieuw het managementwiel uit te vinden.

Vraag een gratis proefnummer aan

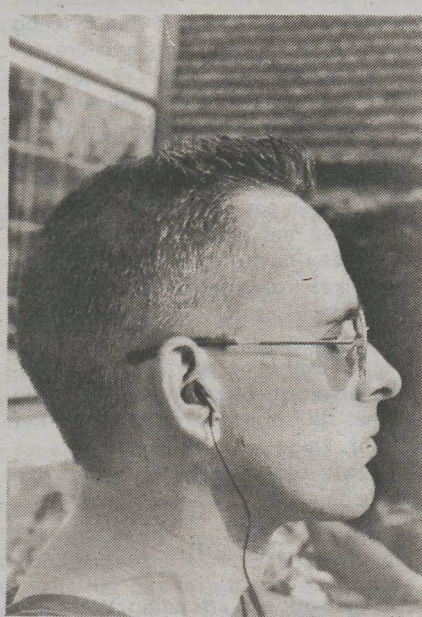
Vraag een gratis kennismakingsnummer aan bij de uitgever: Hobéon Media, Antwoordnummer 10586, 2501 WB Den Haag (Een postzegel is niet nodig) Per fax: 070-3 65 61 01. Of telefonisch: 070-3 65 18 57.

Spijt? Nee. Wat heb je nou aan spijt?

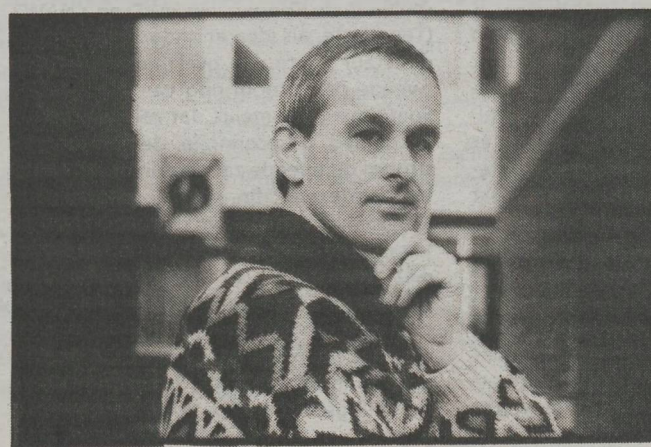
Zijn huiskamer lijkt wel een beetje op een ziekenhuis. Niet het ongezellige ervan, maar het nette en het schone. Alles keurig gerangschikt, nergens een stofje te bekennen. Zijn keuken is een klein lab. Alles spic & span. Nergens vieze vaat. Piet Hein Zwanikken (30) is verpleegkundige. Na de HBO-V ging hij verplegingswetenschappen studeren. Nu is hij weer verpleegkundige.

Hij had moeite met de middelbare school. Om zijn studieproblemen op te lossen ging hij een jaar op kostschool in Roermond. Daarna maakte hij gewoon de HAVO af in zijn geboorteplaats Vught. Vervolgens kon hij nog op het nippertje terecht op de HBO-V in Goes. Niet de meest flitsende stad om te gaan 'studeren' maar het deed Piet Hein allemaal niet. In vier jaar haalde hij zijn diploma en hij ging werken in een algemeen ziekenhuis in Hilversum. De werkvloer begon hem na een half jaar te vervelen. Waarom niet nog verder studeren? Zeker toen hij gezien zijn leeftijd nog recht had op studiefinanciering. Bovendien wilde hij ook wel eens "wat meer weten over wetenschap". Zijn keuze viel op Maastricht. Omdat je daar met gezondheidswetenschappen zoveel kanten op kon.

Hij ging in Vroenhoven op kamers. Elke dag een fietstocht naar het studielandschap, want een bureau kon hij in z'n eigen kamertje niet kwijt. Daarnaast moest er één dag in de week een wiskunde-deficiëntie worden weggewerkt, zat hij in het bestuur van studievereniging Agora en deed hij tweemaal per week aan aikido, een Japanse krijgskunst. "Ik was blij als ik eens een keertje gewoon thuis zat," vertelt Piet Hein afgemeten. Misschien heeft hij meer te vertellen over de studie zelf. "Het eerste jaar haalde ik in één keer. Daarna koos ik voor verplegingswetenschappen. Dat sloot goed aan op mijn vooropleiding én ik kon daardoor ook nog een jaar vrijstelling krijgen," verklaart hij zijn keuze die niet echt uit passie voor het vak geboren lijkt. Maar een verpleegkundige die er ook nog voor heeft doorgeleerd, moet toch perfect kunnen uitleggen wat er zo mooi, leuk en interessant is aan verplegingswetenschappen? Piet Hein moet lang en hard nadenken. Zo hard zelfs, dat z'n koffiekopje scheef komt te hangen en de inhoud over de rand loopt. "Verplegingswetenschappen komt uit Amerika en het probeert een wetenschappelijke basis te vinden voor handelingen van verpleegkundige", trapt hij een open deur in. Bevlo-

1987: verplegen

1994: nog steeds verplegen

genheid is ver te zoeken.

Misschien is zijn scriptie, over 'de tevredenheid van ouders van in het AZM opgenomen kinderen', een boeiend gespreksonderwerp? Nee, ook daar loopt het gesprek na een paar vragen vast. Volgende fase. Het solliciteren. Vele brieven vlogen de deur uit. En vele onpersoonlijke kaartjes die begonnen met de woorden 'tot onze spijt' kreeg hij door zijn brievenbus. "Daar werd ik toch zo kwaad om", vertelt hij terwijl er wat meer leven in zijn stem komt. "Die afwijzingen om redenen die nergens op slaan. Ik werd afgewezen bij de thuiszorg in Heerlen omdat ik in Maastricht woonde terwijl een andere Maastrichtenaar wél werd uitgenodigd." Uiteindelijk ging Piet Hein voor een weekje aan de slag in het psychiatrisch ziekenhuis Welterhof in Heerlen. Een uitzendbaantje dat uitliep op een vast contract dat nu nog steeds loopt. In juni werkt hij drie jaar op de opnameafdeling. Zijn werk bestaat uit het observeren van de meestal psychotische of suïcidale patiënten. Hij moet ze helpen met aankleden en douchen, zorgen dat ze aan het dagprogramma meedoen en natuurlijk is er veel patiëntenoverleg.

"Ik ben blij dat ik in ieder geval werk heb. Leuker werk dan een paar medestudenten die artsenbezoeker zijn geworden. Ze hopen dat ze via het pillen leuren uiteindelijk hogerop kunnen komen om deel te mogen nemen in het onderzoek bij zo'n farmaceut. Ik ben ook nog steeds op zoek naar een baan die beter past bij mijn opleiding. Het liefst iets in het onderzoek of zo", zegt hij vaag. "Eigenlijk zou het beter zijn om in Vijverdal te werken want daar gebeurt veel meer onderzoek. Dan rol je er misschien ook sneller in."

Piet Hein vindt trouwens wel dat er destijds, tijdens de voorlichtingsdagen van gezondheidswetenschappen, veel te optimistisch gedaan werd over de mogelijkheden die je met de studie zou hebben. "Ik spit elke zaterdag de kranten door. Het is maar heel zelden dat er een gezondheidswetenschapper, laat staan een verplegingswetenschapper, wordt gevraagd."

Maar spijt heeft hij niet van z'n studie. "Spijt? Nee. Wat heb je nu aan spijt?"

Chris van der Grinten

Postgraduate qualifications in Natural Resources Law and Policy. Combining law, policy and economics in natural resources, energy and environment. Specialisation: International Business Transactions, Economics, European Integration, Environment, Oil and Gas, Energy, Mining and Investment, Finance and Trade.
- University of Durham. Postgraduate Study; International and European Legal Studies.

ZOMERCURSUSSEN

Binnenkort is er weer informatie beschikbaar over de zomercursussen "Mensenrechten" en "Rechtsvergelijking" die te Straatsburg gegeven worden gedurende de zomer. Voor deze cursussen is nog een aanzienlijk bedrag aan STIR/SWOL subsidie ter beschikking.

BEURZEN

- The Rotary Foundation stelt voor het studiejaar 1995/1996 één beurs beschikbaar voor studie aan een buitenlandse universiteit of een instituut op universitair niveau. Gegadigden moeten zich opgeven door middel van een formulier, dat

verkrijgbaar is bij de contact-persoon van de Rotary Foundation in Maastricht, Prof.dr. J.M.A. van Engleshoven, Medoclaan 189, 6213 EJ Maastricht., 043-476310.

Volledig ingevulde formulieren met vereiste bijlagen zullen uiterlijk 15 mei 1994 ingeleverd moeten worden.
- Er is nog een aanzienlijk bedrag aan STIR/SWOL subsidie beschikbaar voor het volgen van studie/zomercursussen in het buitenland. Voor meer informatie: Bureau Internationalisering alleen tijdens spreekuur.

WIJZIGING RUIMTE!

- 20 april 1994 om 17:30 uur: kamer 1.030-A Oefenrechtbankruimte Bijeenkomst voor 2e jaars ELS-studenten i.v.m. a.s. studieperiode buitenland

- 4 mei 1994 om 17:30 uur **Statenzaal (OG)!!!!**

Bijeenkomst voor aankomende ELS-studenten (1e jaars)

- 11 mei 1994 om 17:30 uur: kamer 1.001-A + 1.001-B (N)

Bijeenkomst voor studenten die met ERASMUS subsidie in het buitenland willen studeren.

Agenda

donderdag 31 maart

De vrouw van de zanger, muzikale komedie, Brigitte Kaandorp, Egidius Pluymen e.d. Vrijthoftheater, 20.15

De soldaat-facteur en Rachel, toneel, Theaterwerkpl. Kruis, Kruis van Bourgondië, 20.30

vrijdag 1 april

De soldaat-facteur en Rachel, toneel, Theaterwerkpl. Kruis, Kruis van Bourgondië, 20.30
Jobannes Passion, Camera Musica Mosana, koor en orkest, St. Janskerk, 20.30

zaterdag, 2 april

Scapino Ballet, nieuwe balletten, Vrijthoftheater, 20.15

zondag 3 april

Amateur Popfestival, Berbmans, 18.00

maandag 4 april

European Community Youth Orchestra, o.l.v. Vladimir Asbkenazy, Vrijthoftheater, 20.15

dinsdag 5 april

The Sunshine Boys, komedie, John Kraaykamp sr. en jr, Eric van der Donk e.a., Vrijthoftheater, 20.15
De soldaat-facteur en Rachel, toneel, Theaterwerkpl. Kruis, Kruis v Bourgondië, 20.30

woensdag 6 april

Nora, of het Poppenhuis, toneel, Theater Malpertuis, Vrijthoftheater, 20.15
De soldaat-facteur en Rachel, toneel, Theaterwerkpl. Kruis, Kruis v Bourgondië, 20.30

Exposities

Nicolas Wolkenar, Galerie FAH, Brusselsestraat 80, tot 9 mei, do 16.00-20.00, vr t/m zo 13.00-17.00
Piet Killaars, nieuwe beelden, Galerie Simeria/Signe, Bogaardenstraat 40b, t/m 9 april. Di t/m za 13.30-17.30

Francis von Wahlde, objecten, **Georg Glaser**, schilderijen, Galerie Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a, t/m 3 april. Vr t/m ma 13.00-17.30
Piet Vos, schilderijen, Galerie Wolfs, Hoogbrugstraat 69, t/m 10 april. Wo 14-18, do 18-20, vr 14-18, za 10-17, zo 13-17

Irena Kaluza, **Koen Vanderstukken**: glas, **Gerda Edens**: waaiers, Galerie Sio2, Rechstraat 71, t/m 2 april. Wo t/m za 13.00-17.00

Hans Truijten, **Cole Morgan**, **Astrid Engels**, **Joost Beerents**, recent werk, Rechstraat 96, t/m 8 april. Do t/m zo 13.30-17.00

Ragna Sigurdardottir en **Leo Vroegindewij**, Galerie Adri Poels, Lage Barakken 31a, 2 april t/m 14 mei, 2 april opening 16.00, wo t/m za 13.00-17.00

Speelweek van 31 maart t/m 6 april

Filmbuis Lumière, Bogaardenstraat 40b

The crying game, dag. 20.00

Het is een schone dag geweest, dag. 20.30

Trois couleurs: Blanc, dag. 22.00

Ramblin' rose, do, vr, za 23.00

Cinema Palace, Wyckerbrugstraat

Mrs. Doubtfire, dag. 18.00 en 21.00. Za t/m wo ook 14.30

Philadelphia, dag. 18.00 en 21.15.

Sister Act-II, dag. 18.00 en 21.30. Za t/m wo ook 14.30

Aladdin, (Ned. versie), za, t/m wo 14.45

Mabi, Kleine Gracht 24A

Schindler's list, dag. 14.00 en 20.00 (beb. do en vr mid)

Free Willy, dag. 14.30 en 18.15 (beb. do en vr-mid)

In the name of the father, dag. 21.15

Wayne's world, dag. 14.30, 18.15 en 21.00 (beb. do en vr-mid)

The son of the pink panther (Ned. première), dag. 14.30, 18.15 en 20.45 (beb. do en vr-mid)

Cine "K", St. Bernardusstraat 13

The Snapper (Limburgse première), dag. 21.00

In het kader van het 200-jarig bestaan van de Stadsschouwburg in Maastricht is nu ook onze bonbon als beste geselecteerd

Friandises

Chocolatier

De vermaarde pralines van Maastricht

Wycker Brugstraat 55, Maastricht

BOURGOGNE

K L I N I E K

ANTI-CONCEPTIE SPREEKUR

De Rutgershuizen zijn in Limburg in 1992 gesloten. De Bourgognekliniek heeft een deel van de taken van deze huizen overgenomen.

U kunt bij ons op WERKDAGEN terecht voor de MORNING AFTER PIL. Verder is er wekelijks een anti-conceptie spreekuur, waarin adviezen en verstrekingen geboden worden. Voor dit spreekuur, dient een telefonisch afspraak te worden gemaakt.

De Bourgognekliniek is op werkdagen telefonisch bereikbaar onder de nummers 043-211 399 en 254 990.

U KOOPT TOCH ZEKER GEEN HUIS...

zonder éerst een deskundige te raadplegen. van der Meulen Vastgoed Adviseurs; voor zoekopdrachten volledige begeleiding en deskundig advies bij de aankoop en financiering van uw huis.

Linda van der Meulen
VASTGOED ADVISORS

◀ Grote Looiersstraat 28b
◀ 6211 JJ Maastricht
◀ telefoon 043 - 25 28 33

Zij zijn niet voor niets gevlucht

Zij kunnen niet voor niets studeren

UAF Stichting voor vluchteling-studenten • Giro 76300

GROENLINKS

DOPE organiseert i.s.m. GROENLINKS op donderdag 7 april van 16.00 tot 18.00 uur

een openbaar debat met MOHAMED RABBAE (mede-lijsttrekker GroenLinks) over de Ecotax:

EEN TWEESNIJDEND ZWAARD, MEER WERK MINDER ENERGIEVERBRUIK

Gevolgd door een openbaar debat MET PAUL ROSENMÖLLER (Tweede-Kamerlid GroenLinks) over het minderhedenbeleid:

Sommigen beweren dat Nederland vol is

Beide debatten worden geleid door Maarten van Poelgeest

Plaats: Feestzaal van de Rijksuniversiteit Limburg

Standaard Boekhandel

Bergmans

Nieuwstraat 9
6211 CR Maastricht
Tel. 043 - 21 08 25

niet alleen voor studieboeken!

Oké, het is waar, uiteindelijk moet je het zelf doen, maar met een rijopleiding op maat van

AUTORIJSCHOOL R. ten BRINK

Op weg naar je Rijbewijs

* - Lessen in VW Golf
* - f 40,- voor 60 minuten

Telefoon 043-613426

Popamateurs in zaal Berghmans

Cranks en ex-Kuts in kneuterig festival

Basement 5 noemt het enigszins kneuterig een 'amateurfestival', maar die omschrijving geldt vooral voor de locatie: bij gebrek aan een platte zaal moet popminnend Maastricht nog altijd naar zaal Berghmans. Aanstaaende zondag staan daar vijf Limburgse bands op het podium, waarvan met name The Cranks en The Bold & The Beautiful gelden als nieuwe belofte.

De Cranks waren overrompeld, eind vorig jaar, toen ze tot hun eigen verbazing de finale van de Limburgse Nu Of Nooit Prijs wonnen. Als laatste op het affiche had het Limburgse zestal een aangenaam dampende set funk afgeleverd, met veel verwijzingen naar het erfgoed van hun zwarte broe-

ders uit de jaren zeventig. De spelconcentratie was hoog maar had een nadelige invloed op de podiumpresentatie. Dat klinkt als betweterig juryjargon en dat is het ook. Ik zat namelijk in de jury van die finale en ik vond The Cranks nice, but not thrilling - op mijn lijstje verkeerde de groep dan ook in de onderste regionen. Hiertegen was veel verzet. Iemand van Oor vond alle andere bands arrogant en alleen The Cranks waren volgens hem normaal. Een vurig pleidooi mijnerzijds over arrogantie en de waarschijnlijkheid van succes bleek zinloos: alle overige juryleden sloten zich aan bij de man van Oor. Vervolgens werd cultuurdeputé Ger Kockelkorn geleerd hoe je The Cranks moet uitspreken - [zɔ kræŋks], Ger - waarna het circus zich richting podium bewoog. En toen gebeurde het. Zichtbaar verlost van wat kennelijk een welhaast ondraaglijke spanning was, fleurden de zes groepsleden razendsnel op, vielen elkaar in de armen en kregen allemaal een arrogante blik in de ogen. De

herhalingsoefening die volgde, was meer dan dat: ieder nummer kreeg een passie en een kracht mee waar Funkmeister George Clinton trots op zou zijn. Onverdachte rock & roll klotste over en langszij golven funk en de frontman -geruggesteund door zwoel gekreun van een achtergrondzangeres- ontpopte zich tot een Ice-T op speed. Nouja, zo spannend was het niet, maar het was wel goed.

Redelijk triest daarentegen verloopt het met de carrière van het Maastrichtse Hot Kuts On The Beach. De festivaltopper van twee jaar terug stuurde ruw studiomateriaal naar een Amerikaanse topproducer, maar het enige wat dat tot dusver voor de buitenwacht opleverde, is een naamsverandering. Hot Kuts werd Junior Blackmail, dat leek de Amerikaanse bons wel zo begrijpelijk. De afgemixte opnamen wachten nog steeds op een geïnteresseerde platenmaatschappij. Het wachten moe besloot gitarist Elwin de Vries ondertussen The Bold & The Beautiful op te richten, een

hobbyband met twee collega's die uit solidariteit met het kalende snarenwonder hun hardos lieten verwijderen. Jongstleden oudjaarsavond toverde het drietal café Servaas om tot de leukste borrelkroeg van Wijck. Jimi Hendrix, Led Zeppelin, alles wat vroeger een gitaar vasthield kwam voorbij. De gitaarsolo's van De Vries waren even goed als langgerekt, want The Bold is allereerst een hobbyband. Het succes van het trio -afgezien van het spelen van covers- ligt vooral in de wijze waarop de groep overbekende nummers weet uit te kleden en naar believen weer in elkaar jast.

Eugène Baak

Psychostrip, Dr. Rock, Frozen Faces, The Bold & The Beautiful en The Cranks in Zaal Berghmans aan de Bredestraat op zondag 3 april. Aanvang 18.00. Toegang 5 gulden. Voorverkoop bij Music Plus, café De Witte Ballons en Jenze.

't Is een schone dag geweest

Emoties op z'n Zeeuws

Een boer werkt van 1 januari tot en met 31 december. Geen vakanties, geen vrije weekenden. En ziek zijn? Daar is „geen tied” voor. Tenminste, zo was het vroeger op kleine boerderijtjes. Tegenwoordig heeft een boer een bedrijf. Met machines en knechten die het werk van hem overnemen. Het èchte ouderwetse boerenleven, zoals te zien is in 't Is een schone dag geweest bestaat nauwelijks meer.

Het onderwerp van deze documentaire is de boerderij van de bejaarde boer en boerin De Putter nog nèt voordat hun bedrijf onlangs wegens gebrek aan mechanisering en opvolging werd opgedoekt. De Putter noemt zijn produkt 'een kleine vertelling over een laatste oogstjaar'. Gesproken wordt er nauwelijks in de film. Maar dat hoeft ook niet. „Bij boeren zitten de sentimenten in de momenten dat ze zwijgen”, aldus de Putter in het krantje van het filmhuis. De spaarzame dialogen gaan in onverstaanbaar plat Zeeuws. Gelukkig is de film in het Engels ondertiteld.

De documentaire verbeeldt op een mooie, eenvoudige manier de verschillende werkzaamheden op boerenbedrijf. Zo zie je boer Willem de Putter door de gangen sjouwen met balen hooi, en even later haalt hij zijn onder een laagje sneeuw verdwenen koeien binnen. Vervolgens maait hij de sloten om zijn akkers met een zeis, strooit hij kunstmest op de klassieke manier met zwaaiende arm en bouwt hij schoven met een houten geraamte om het hooi op te laten drogen. Tijdens al deze zware werkzaamheden hoor je zijn snelle, piepende adem. En hij loopt ook al zo stijf. Het moet vreemd voor hem zijn geweest om zo hard te werken terwijl zijn zoon een paar meter verderop met een camera op zijn nek 'niets' staat te doen.

Aandoenlijk is het gehannes met de ver-

plichte gele oormerken. Twee oude mensen in hun sobere keukentje en dan die knalgele dingen op tafel. „Er zit vast cadmium in”, merkt de boerin op. „'t zal niet meevallen”, zegt de boer en er volgt een worsteling met de arme koe die vanaf dat moment eigenlijk geen beest meer is, maar alleen nog maar een stuk vlees. Even later staat het arme beest met z'n oorbellen over de grond te schuren. Emotie over dit soort dingen hebben de De

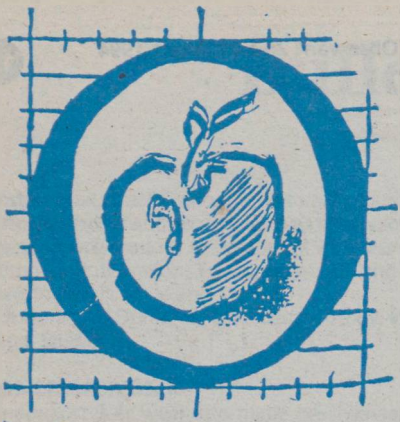
Putters niet. Ook is er geen enkel gebaar van verdriet als een slachter de koeien komt halen. Tien flappen van duizend gulden gaan over de keukentafel gevolgd door een paar borreltjes en dat was dat. Wel blijft het echtpaar buiten staan kijken tot de rode achterlichten van de vrachtauto zijn verdwenen in de nacht. Misschien zijn dat emoties op z'n Zeeuws. Niet alleen de boer en boerin nemen overal de tijd voor, al kan dat gezien hun leeftijd

ook niet anders, ook de filmer is absoluut niet gehaast. De volgende dialoog duurt tien minuten: „'t is mistig, hè”, zegt ze. „Ja, maar 't wordt al lichter”. „Schiet je wel op?” „Ja, ik ben bijna klaar.”

Chris van der Grinten

„Er zit vast cadmium in”, merkt de boerin op. „'t zal niet meevallen”, zegt de boer.

't Is een schone dag geweest. Tot en met woensdag 6 april in Lumière

Internationaal

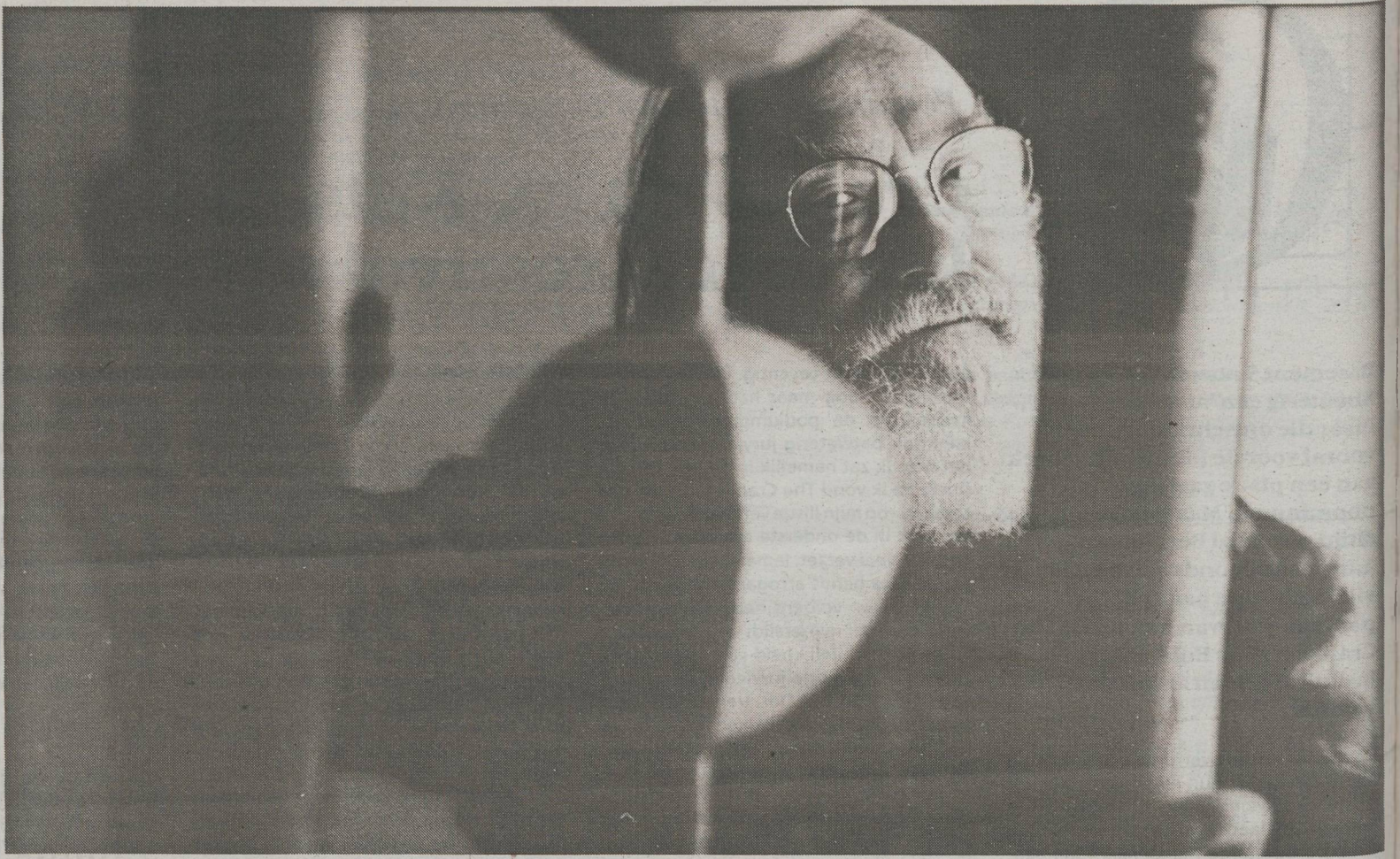
Misschien heeft mijn enthousiasme voor de internationalisering van de RL in vorige Observant een tegenproductieve indruk gewekt. Immers, er kwam iemand naar me toe die beweerde dat de vestiging van een heuse MacDrive de definitieve internationale doorbraak van ons dorp aangaf. (Even terzijde: ik loop op een zaterdagochtend, kwart over negen, schuins over het Vrijthof, van het Zaaite Herremeniekes-monument naar de Dominikanenkerk. Ik passeer de Pizzabut. Er komen twee tonnetjesronde vrouwen met sliertig vet haar naar buiten rollen. De eerste snelle snack van de dag zat er, getuige de pizzaresten tussen hun tanden, al goed in. "Hei diech! Boe is hei de Mekdonnalds!?" Ik geef de route naar de hamburgergarage aan. Dát was een tegenvaller. Gelukkig kon met drie tollingen rond hun breedteas de Snacksons bereikt worden. Internationalisering!)

Het streven naar internationalisering heeft malle consequenties. Een collega coördineert een Engelstalig blok. In de inleiding gaf ze aan dat er een specifieke training voor Nederlandse studenten was. "Foreign students are recommended to consult the coordinator for appropriate material". Eén van de blokplanningsgroep-leden ontstak in een heilige woede: Foreign students, maar dát was nog eens een denigrerende en discriminerende qualificatie! Alsof wij hier te maken hadden met barbaren, ongeletterd klootjesvolk, illegale asielzoekers!! Die buitenlanders moesten per se 'Non-Dutch students' beten.

Braak. Goed, toegegeven, er worden wel eens fouten gemaakt. Zoals mijn assistent die een berooide islamitische Soedanese dokter het advies gaf een baantje in een kroeg te nemen (niet alleen is alcoholconsumptie voor mohamedanen taboe, als je je geloof een beetje serieus neemt is ook het handelen in alcohol, laat staan het knoeien van de substantie op je kleren een verschrikking). Tja. Maar al doende leert men.

Zo leert men bijvoorbeeld dat er buitenlandse studenten bestaan die barbarbarslecht Engels spreken ("Listen mr. Mawakba: I arranged with the immigration service that you do NOT have to go to the police to report for your visa." "Jes." "So, DON'T go. I've taken care of it." "Jes." "Anything else?" "I go to police now. Isse problem.") en die zich ondanks dat in alles verre verheven voelen boven een doorsnee Nederlandse student: tenslotte zijn zij de elite van hun land die het zo ver geschopt hebben dat zij naar het Prachtvolle Nederland mochten reizen. Dan is het even wennen dat je hier zelf moet koken, samen moet werken met adolescenten met een doorsnee-IQ en -attitude, en door de staf niet met alle mogelijke egards wordt behandeld. Internationaliseren? Het gaat beus niet alleen om die informele bamburger.

Eva

De poppenman van het broodje poep

„Kijk daar gaat Ome Willem!” roepen jonge moeders als Pieke 'August' Dassen voorbij komt (foto Nelis Tutkey)

Pieke Dassen zit op een stoel tussen zijn schilderijen en zijn maag doet knor. Hij lijkt gekrompen sinds zijn televisiedagen als August, de underdog uit De Film Van Ome Willem. En dat zal ook wel, want dat kinderprogramma hield alweer vijftien jaar geleden op te bestaan en Pieke is inmiddels achtenzestig. Ze kennen hem nog wél, de jonge moeders, één spruit in de kinderwagen, een andere aan de hand. Kijk, daar loopt August, roepen ze. Maar zonder de baret en zonder het lachwekkende televisiepak zegt dat haar jonge kinderen helemaal niks. Soms weten de moeders het zelf ook niet meer zo goed en zeggen ze: dag, Ome Willem. Dat vindt Pieke vervelend. Hij wil niet de geschiedenis ingaan uitsluitend als de man die iets te maken had met een broodje poep.

BERICHT UIT MAASTRICHT

Handpoppen, installaties, talloze schilderijen, tekeningen, litho's en foto's. Zijn volgepakte studio aan de Bogaardenstraat bewijst Piekes belangrijkste filosofie: als hij één keer iets heeft gedaan, iets onder de knie heeft, dan laat hij het weer los.

Dat heeft met vroeger te maken. Met een vader bij de marine moest het gezin Dassen regelmatig verkassen. Van Rotterdam naar Den Helder naar Maastricht en weer terug naar Rotterdam. Dat ging maar door. Pieke kon nooit een hechte vriendschap sluiten, gewoon geen tijd. Na de lagere school ging hij werken op een meubelfabriek. Grootvader was immers ook stoffeerder dus ja, dat leek Pieke wel een beroep. En in die dagen moest er brood op de plank.

Tussen de bedrijven door zat hij altijd te tekenen. Een vriend van zijn moeder zag de probeersels en bood Pieke de kans les te volgen op de Maastrichtse Kunstnijverheidsschool. Eerst alleen op de vrije zaterdag, later ook door de week. Afgestudeerd is hij nooit, dat kwam door de theorie van het vak, die kon hij gewoon niet onder de knie krijgen. Maar ja, je moet wel bedenken dat hij nooit meer had gehad dan de lagere school. Waar hij trouwens een pesthikel had aan rekenen. Onlangs doken die sommetjes weer op in zijn hoofd. Pieke ging aan zijn bureau zitten en schreef allerlei getalsetjes op. Vier, twee, een, de helft van een en zo verder. Hij trok een lijntje onder de cijfers en pakte zijn penseel. In de grootste ruimte van zijn atelier hangt het resultaat. Een geschilderd landschap met vliegende cijfers en witte slierten: ivoren slaglanden of sperma - dat is natuurlijk aan de bezoeker. In de dwarrelende getalreeksen zitten overigens opzettelijk een paar foutjes. Net als vroeger in zijn rekenschrift.

De oorlog kwam en Pieke was vijftien en de oorlog was spannend. Met anderhalve accordeon en een handvol sketches trokken hij en zijn schoolvrienden door het Limburgse land. Soms was het erg gevaarlijk maar uiteindelijk kwam alles goed. Niet lang na de bevrijding kwamen de kunststudenten in contact met Jan Nelissen. Die had op de onderste verdieping van het Dinghuis -waar tegenwoordig de VVV zit- de Poesjenellenkelder gevestigd, een poppenkasttheater voor alle leeftijden. Jan kon wel een hulpje gebruiken en dat werd Pieke.

De voorstellingen waren al snel een groot succes. 's Middags voor kinderen, 's avonds voor de ouderen. Vaak met een scherp politiek randje. Zoals toen Maastricht haar eerste sexshop kreeg. Niet lang na de opening vloog daar een baksteen door de ruit. Pieke weet het niet meer precies, maar de dader was een priester of een

broeder, in ieder geval een man in een jurk. Dat was lachen. Dus in de laatste voorstelling had Pieke veel seks gestopt. Burgemeester en wethouders in de zaal, het feest kon beginnen. Halverwege de voorstelling werd van een pop alleen de schaamstreek verlicht. En heel langzaam kwam daar iets omhoog. De zaal lag dubbel, maar de echte grap moest nog komen: midden in een lachsalvo deed Pieke de zaallichten aan. Notabel Maastricht heeft zich nooit zo snel hersteld. In een recensie werd het hele stuk afgekraakt. Het was ook rond die tijd dat Aart Staartjes de poppenspeler aan het werk zag op de Piazza in Eindhoven. Want de poppenkraam van Pieke had inmiddels landelijke faam. Aart zei: ik bel je nog. En dat deed hij ook. Pieke werd de clowneske figuur August en was verantwoordelijk voor het poppenspel in De Film Van Ome Willem. Met muziek van de grote grijze geitebreier Harry Bannink en op teksten van onder andere Willem Wilmink. Pieke had veel moeite met de teksten want, nouja, hij had ze ten slotte niet zelf geschreven. In dat licht moet ook de stoffige rij Ome Willem-poppen in zijn studio worden gezien. Ze hangen daar maar te hangen, Jan Klaassen, de boef, iedereen. Jammer, maar Pieke geeft ze niet af aan een jongere poppenspeler. Die moet zijn eigen poppen maar maken. En zelf verhalen verzinnen.

Inventiviteit, Pieke draagt het hoog in zijn vaandel en voert het soms vèr door. Had hij ergens een voorstelling van Roodkapje, nam hij opzettelijk de pop van Roodkapje niet mee. Toch vond hij altijd wel een rood bekertje of zo, waarmee het programma was gered. Want kinderen hebben meer fantasie dan iedereen denkt. Bij Sesamstraat tegenwoordig zie je al die poppenbekken synchroon op de tekst gaan. Dat is niks. Zo'n bek hoeft er niet eens op. Met een goede handvoering kun je zo'n beweging ook en vaak veel beter suggereren.

Maar Piekes poppenspel is ten einde. Vijftien jaar geleden, vijf theaterlocaties en evenzoveel artistieke meningsverschillen met medewerkers en gemeente achter de rug, vond Pieke het welle-tjes. En bij de Vara kwam jonge hond Peter-Jan Rens binnengewandeld, dus de entourage van Ome Willem moest ook wat anders gaan verzinnen. Pieke ging in dialoog met zichzelf, dat wil zeggen: hij ging schilderen. Na de kunstnijverheidsschool had hij namelijk ook de Jan van Eyck-academie gedaan, eind jaren vijftig nog een opleiding met vooral opdrachten van de kerk. Had hij een naakt gedaan, zeiden de docenten dat er maar een jurkje overheen moest. Sprak hij vol lof over een tentoonstelling van Kandinsky, zeiden ze dat hij die maar snel moest vergeten. Nog zoiets. Onlangs maakte Pieke een kunstwerk van zestien sigarendoosjes, vijftien van La Paz, eentje van Ago. Zegt de directie van La Paz: wat moet dat Ago-doosje daar? Pieke zegt: het stuk heet Vreemde Eend In De Bijt. Nou, dat hoefden ze niet aan de muur. Exposeren zit vaak ook niet mee. Mensen denken: Pieke, dat is toch een poppenspeler? Dus ging hij onder een schuilnaam werken. Maar de enige die belangstelling toonde voor de onbekende Sarazin was de belastingdienst.

Nee, dan het vijflijk dat hij voor de kerk in Rooth maakte, daar wordt dagelijks door de gelovigen van genoten. Pieke zelf geniet van een speciaal kunstwerk in zijn studio. Als bezoekers het aanraken stort het in elkaar. Als hij ze hoort vloeken, hoe ze het weer in elkaar proberen te zetten en de zucht van opluchting als dat is gelukt en ze denken dat Pieke niks heeft gemerkt, dan lacht hij in zijn vuistje.

Eugène Baak